

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ŽANA RIŠĀRA DELATŪRA
[JEAN RICHARD DE LA TOUR]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 22. aprīlī¹

Lieta C-30/20

RH

pret

AB Volvo,

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH,

Volvo Lastvagnar AB,

Volvo Group España SA

(*Juzgado de lo Mercantil nº 2 de Madrid* (Madrīdes Komerclietu tiesa Nr. 2, Spānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula (ES) Nr. 1215/2012 – Īpašā jurisdikcija – 7. panta 2. punkts – Jurisdikcija lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu – Vieta, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu – Kaitējuma materializēšanās vieta – Prasība atlīdzināt kaitējumu, ko ir radījusi aizliegta vienošanās, kura ir atzīta par pretēju LESD 101. pantam un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu 53. pantam – Tiesas, kurai ir jurisdikcija, tieša noteikšana – Preču iegādes vieta – Juridiskās adreses vieta – Dalībvalstu iespēja paredzēt jurisdikciju koncentrēšanu

I. Ievads

1. *Juzgado de lo Mercantil no 2 de Madrid* (Madrīdes Komerclietu tiesa Nr. 2, Spānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās² 7. panta 2. punktu.

2. Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar tiesvedību, ko uzsāka RH, ar domicilu Kordovā (Spānija), par kaitējuma atlīdzināšanu, kas tam esot nodarīts ar LESD 101. panta un 1992. gada 2. maija Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu³ 53. panta pārkāpumu, pret četriem *Volvo* grupas uzņēmumiem, no kuriem trīs šo uzņēmumu juridiskās adreses atrodas citās dalībvalstīs, kas nav Spānija.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² OV 2012, L 351, 1. lpp.

³ OV 1994, L 1, 3. lpp., turpmāk tekstā – “EEZ līgums”.

3. Tiesai tiek lūgts precizēt, vai Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā tiešā veidā, neatsaucoties uz dalībvalstu iekšējām tiesību normām, ir norādīta tiesa, kam ir jurisdikcija.

4. Lai gan atbildi uz šo jautājumu, šķiet, var izsecināt no atsevišķiem Tiesas nolēmumiem un it īpaši neseniem nolēmumiem lietās par neatļautu darbību vai kvazideliktu, tomēr, ņemot vērā tostarp iesniedzējtiesas izteiktās šaubas, šī atbilde būtu papildināma attiecībā uz trim citiem cieši saistītiem aspektiem.

5. Proti, tie ir tiesiskās drošības un efektivitātes mērķi sarežģītajās tiesvedībās par kaitējuma atlīdzināšanu, kurš nodarīts ar pretkonkurences rīcību, un tie attaisno lietderīgu precizējumu sniegšanu valsts tiesām attiecībā uz tiesu ar teritoriālo jurisdikciju un par vairāku piesaistes faktoru līdzāspastāvēšanu, kādi ir atzīti Tiesas nolēmumos. Saistībā ar šo lietu būs jāaplūko arī jautājums par dalībvalstu brīvību koncentrēt šo tiesvedību izskatīšanu specializētajās tiesās, uz ko atsevišķas dalībvalstis norāda savos rakstveida apsvērumos.

6. Tādējādi izklāstīšu iemeslus, kuru dēļ es būtībā uzskatu, ka:

- Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā tiesai, kurā ir celta prasība, ir noteikta gan tās starptautiskā jurisdikcija, gan iekšējā jurisdikcija;
- tādos apstākļos kā pamatlietā tiesa, kurai ir teritoriālā jurisdikcija, ir tā, kuras jurisdikcijā atrodas attiecīgo preču iegādes vieta, un
- dalībvalstīm saistībā ar tiesu organizāciju ir iespēja izvēlēties koncentrēti izskatīt tiesvedības pretkonkurences rīcību jomā noteiktās specializētās tiesās, ar nosacījumu, ka tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi.

II. Regula Nr. 1215/2012

7. Regulas Nr. 1215/2012 15., 16. un 34. apsvērumi ir formulēti šādi:

“(15) Jurisdikcijas noteikumiem vajadzētu būt ļoti paredzamiem, un tiem būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils. Jurisdikcijai vienmēr vajadzētu būt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās strīda priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils jānosaka autonomi, lai kopējos noteikumus padarītu pārskatāmākus un novērstu jurisdikcijas kolīzijas.

(16) Papildus atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīviem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saistība starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedības norisi. Ciešas saistības pastāvēšanai būtu jānodrošina juridiskā noteiktība un jānovērš iespējamība, ka prasību pret atbildētāju ceļ viņam saprātīgi neparedzamā dalībvalsts tiesā. Tas ir jo īpaši svarīgi strīdos par ārpuslīgumiskām saistībām, kas izriet no privātās dzīves un personas tiesību aizskārumiem, tostarp no goda aizskaršanas un neslavas celšanas.

[..]

(34) Būtu jānodrošina nepārtrauktība starp [1968. gada 27. septembra Briseles] konvenciju [par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās⁴, kurā ir izdarīti grozījumi ar vēlākajām konvencijām par jaunu dalībvalstu pievienošanu šai konvencijai⁵], [Padomes] Regulu (EK) Nr. 44/2001 [(2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās⁶] un šo regulu, un tālab būtu jānosaka pārejas noteikumi. Šī pati nepārtrauktības vajadzība attiecas uz [šīs] konvencijas [..] un regulu, kas to aizstāj, interpretāciju Eiropas Savienības Tiesā.”

8. Regulas Nr. 1215/2012 I nodaļas “Darbības joma un definīcijas” 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Šo regulu piemēro civillietās un komerclietās neatkarīgi no tiesas būtības. [..]”

9. Šīs regulas II nodaļā “Jurisdikcija” ir ietverts 1. iedaļas “Vispārīgi noteikumi” 4.–6. pants.

10. Minētās regulas 4. panta 1. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt minētās dalībvalsts tiesā neatkarīgi no viņu pilsonības.”

11. Saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 5. panta 1. punktu:

“Personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citas dalībvalsts tiesā vienīgi saskaņā ar šīs nodaļas 2. līdz 7. iedaļā izklāstītajiem noteikumiem.”

12. Minētās nodaļas 2. iedaļā “Īpašā jurisdikcija” ir ietverts 7.–9. pants.

13. Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts ir formulēts šādi:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citā dalībvalstī:

[..]

2) lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu, – tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu.”

14. Minētās regulas 26. panta 1. punktā, kas ir ietverts tās II nodaļas 7. iedaļā “Vienošanās par jurisdikciju”, ir noteikts:

“Papildus jurisdikcijai, kas atvasināta no citiem šīs regulas noteikumiem, jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesai, kurā atbildētājs vērsās. Šo noteikumu nepiemēro, ja atbildētājs vērsies tiesā, lai apstrīdētu jurisdikciju, vai ja citai tiesai ir izņēmuma jurisdikcija saskaņā ar 24. pantu.”

⁴ OV 1972, L 299, 32. lpp.

⁵ Turpmāk tekstā – “Briseles konvencija”.

⁶ OV 2001, L 12, 1. lpp.

III. Pamatlietas fakti un prejudiciālais jautājums

15. Kā izriet no Tiesas rīcībā esošajiem materiāliem, RH, ar domicilu Kordovā, laikposmā starp 2004. un 2009. gadu iegādājās piecus kravas automobiļus autotransporta darbību veikšanai no *Volvo Group España, SA* izplatītāja. 2008. gadā RH tika pārnestas Īpašumtiesības uz vienu no kravas automobiļiem, par kuru bija noslēgts lizinga līgums.

16. 2016. gada 19. jūlijā Eiropas Komisija pieņēma lēmumu par procedūru saskaņā ar [LESD] 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta AT.39824 – Kravas automobiļi) (C(2016) 4673 *final*), kura kopsavilkums ir publicēts 2017. gada 6. aprīļa *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*⁷.

17. Ar šo lēmumu Komisija atzina, ka laikposmā no 1997. gada 17. janvāra līdz 2011. gada 18. janvārim pastāvēja aizliegta vienošanās starp piecpadsmit kravas automobiļu ražotājiem, kurā tostarp piedalījās *AB Volvo*, *Volvo Lastvagnar AB* un *Volvo Group Trucks Central Europe GmbH* attiecībā uz divām preču kategorijām, proti, kravas automobiļiem, kuru svars ir no 6 līdz 16 tonnām (“vidējas noslodzes kravas automobiļi”) un kravas automobiļiem, kas sver vairāk nekā 16 tonnas (“lielas noslodzes automobiļi”) – gan kravas automobiļiem bez piekabes, gan autovilcējiem.

18. Saskaņā ar minēto lēmumu⁸ “pārkāpums izpaudās kā koluzīva vienošanās par cenas noteikšanu un bruto cenu paaugstināšanu kravas automobiļiem Eiropas Ekonomikas zonā [EEZ] un laika grafiku un izmaksu pārvešanu attiecībā uz emisiju tehnoloģiju ieviešanu vidējas un lielas noslodzes kravas automobiļiem, kas bija paredzēta EURO 3 līdz 6 standartos. Adresātu galvenie biroji līdz 2004. gadam bija tieši iesaistīti apspriedēs par cenām, cenu pieaugumu un jauno emisiju standartu ieviešanu. Vismaz sākot no 2002. gada augusta, notika apspriedes ar Vācijas meitasuzņēmumu starpniecību, kuri dažādā apjomā ziņoja to galvenajiem birojiem. Šī informācijas apmaiņa notika gan daudzpusējā, gan divpusējā līmenī. Šīs koluzīvās vienošanās ietvēra nolīgumus un/vai saskaņotas darbības attiecībā uz cenu noteikšanu un bruto cenu pieaugumu, lai saskaņotu bruto cenas EEZ un laika grafiku un izmaksu pārvešanu attiecībā uz emisiju tehnoloģiju ieviešanu, kas bija paredzēta EURO 3 līdz 6 standartos. Pārkāpums ietvēra visu EEZ teritoriju un ilga no 1997. gada 17. janvāra līdz 2011. gada 18. janvārim”.

19. Līdz ar to Komisija piesprieda naudas sodus visām iesaistītajām vienībām, ieskaitot *Volvo*, *Volvo Lastvagnar* un *Volvo Group Trucks Central Europe*, izņemot vienu vienību, kurai tika piemērots atbrīvojums⁹.

20. RH cēla prasību pret *Volvo*, *Volvo Lastvagnar* un *Volvo Group Trucks Central Europe*, kā arī šo mātesuzņēmumu Spānijas meitasuzņēmumu – *Volvo Group España* (turpmāk tekstā – “*Volvo* uzņēmumi”).

21. Šie uzņēmumi iebilda vienīgi pret iesniedzējtiesas starptautisko jurisdikciju¹⁰. Tie atsaucās uz Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu un Tiesas judikatūru, no kuras izrietot, ka tajā minētais jurisdikcijas kritērijs, proti, “vieta, kur iestāties vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu”, ir

⁷ OV 2017, C 108, 6. lpp.; turpmāk tekstā – “Lēmums par kravas automobiļu karteli”.

⁸ 9.–11. punkts.

⁹ Skat. Lēmuma par kravas automobiļu karteli 15. punktu. Atbilstoši Komisijas sniegtajām norādēm 2019. gadā šo naudas sodu kopējais apjoms bija augstākais fiksētais kopš 1969. gada (<https://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>, 3. lpp.).

¹⁰ Iesniedzējtiesa uzsvēra, ka atbildētājas nav apstrīdējušas teritoriālo jurisdikciju, tādējādi ir jāpieņem, ka tās ir klusējot izdarušas izvēli par labu šīs tiesas jurisdikcijai saskaņā ar 2000. gada 7. janvāra *Ley de Enjuiciamiento Civil 1/2000* (Civilprocesa likums 1/2000) (*BOE* Nr. 7, 2000. gada 8. janvāris, 575. lpp.) 56. pantu.

Savienības tiesību jēdziens un ka tā esot cēloņsakarības notikuma vieta, šajā lietā – vieta, kur tika noslēgta aizliegtā vienošanās. Šo vietu nevarot pielīdzināt prasītājas domicilam, un tā atrodies ārpus Spānijas citās dalībvalstīs.

22. Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Spānijas tiesas starptautisko jurisdikciju varētu pamatot, ņemot vērā vietu, kur ir iestājies kaitējums. Tā atgādina, ka šī vieta esot kaitējumu cietušās personas juridiskās adreses atrašanās vieta atbilstoši 2015. gada 21. maija spriedumam *CDC Hydrogen Peroxide*¹¹. Tā piebilst, ka 2019. gada 29. jūlija spriedumā *Tibor-Trans*¹², saistībā ar Ungārijas celto prasību pret citu šīs pašas aizliegtās vienošanās dalībnieku un ar identisku prasības priekšmetu RH celtajai prasībai, Tiesa lēma, ka tad, “ja tirgus, ko ir skārusi pretkonkurences rīcība, atrodas dalībvalstī, kuras teritorijā norādītais kaitējums, iespējams, ir noticis, tad ir uzskatāms, ka kaitējuma realizēšanās vieta saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu atrodas šajā dalībvalstī”¹³.

23. Iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai šajā judikatūrā ir veikta atsauce uz tās dalībvalsts tiesu starptautisko jurisdikciju, kurā ir iestājies kaitējums, vai arī šajā judikatūrā ir tieši noteikta arī iekšējā teritoriālā jurisdikcija šīs dalībvalsts iekšienē.

24. Tā precizē, ka saskaņā ar *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija)¹⁴ pastāvīgo judikatūru Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā paredzētā norma neregulē iekšējo teritoriālo kompetenci. Līdz ar to, tā kā nepastāv speciālā valsts tiesību norma teritoriālās jurisdikcijas noteikšanai tiesai, kas izskata privāttiesību prasības konkurences jomā, atbilstošās normas par jurisdikciju ir tās, kas ir piemērojamas negodīgas konkurences jomā atbilstoši Civilprocesa likuma 1/2000 52. panta 1. punkta 12. apakšpunktā paredzētajam. Līdz ar to tiesa, kurai ir jurisdikcija, ir tās vietas tiesa, kur ir iestājies kaitējums, proti, iegādāts automobilis vai parakstīts līzinga līgums.

25. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu varētu interpretēt tāpat, kā Tiesa jau ir lēmusi tās judikatūrā par teritoriālo jurisdikciju līgumtiesību jomā. 2007. gada 3. maija spriedumā *Color Drack*¹⁵ un 2009. gada 9. jūlija spriedumā *Rehder*¹⁶ Tiesa esot nolēmusi, ka Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir tieša norāde uz tiesu, kam ir jurisdikcija, bez atsauces uz dalībvalstu iekšējām tiesību normām. Tādā gadījumā tiesa, kurai ir jurisdikcija, esot no aizliegtās vienošanās cietušās puses juridiskās adreses vieta.

26. Šādos apstākļos *Juzgado de lo Mercantil nº 2 de Madrid* (Madrīdes Komerclietu tiesa Nr. 2) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

“Vai Regulas [Nr. 1215/2012] 7. panta 2. punkts, kurā ir noteikts, ka pret personu, kurai ir domicils kādas dalībvalsts teritorijā, var celt prasību citā dalībvalstī “[..] lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu, – tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu”, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir vienīgi noteikta dalībvalsts, kurā atrodas minētā vieta, tiesu iestāžu starptautiskā jurisdikcija, līdz ar to, lai konkretizētu teritoriāli piekritīgo valsts

¹¹ C-352/13, turpmāk tekstā – “spriedums *CDC Hydrogen Peroxide*”, EU:C:2015:335, 52. un 53. punkts.

¹² C-451/18, turpmāk tekstā – “spriedums *Tibor-Trans*”, EU:C:2019:635.

¹³ Spriedums *Tibor-Trans* (33. punkts).

¹⁴ Iesniedzējtiesa atsauca uz *Tribunal Supremo, Sala de lo Civil* (Augstākās tiesas Civiltiesību palāta, Spānija) 2019. gada 26. februāra rīkojumu Nr. 262/2018 un identiskiem neseniem nolēmumiem, tostarp 2019. gada 8. un 15. oktobra nolēmumiem. Arī Spānijas valdība atsauca uz šo nolēmumu Nr. 262/2018, bet arī uz citiem šīs pašas tiesas nolēmumiem, proti, 2019. gada 7. maija nolēmumu Nr. 16/2019, 2019. gada 9. jūlija nolēmumu Nr. 100/2019, un 2020. gada 4. februāra nolēmumu Nr. 266/2019.

¹⁵ C-386/05, EU:C:2007:262.

¹⁶ C-204/08, EU:C:2009:439.

tiesu šajā valstī, ir jāizmanto valsts procesuālās tiesību normas, vai arī tas ir jāinterpretē kā jaukta tiesību norma, ar kuru līdz ar to tieši tiek noteikta gan starptautiskā jurisdikcija, gan valsts teritoriālā jurisdikcija, neatsaucoties uz valsts iekšējām tiesību normām?”

27. Rakstveida apsvērumus Tiesai iesniedza *Volvo* uzņēmumi, Spānijas, Francijas un Nīderlandes valdības, kā arī Komisija.

28. Tiesas sēde, kas sākotnēji bija plānota 2020. gada 17. decembrī, tika atcelta saistībā ar veselības jomas krīzi, un jautājums, kas tika uzdots mutvārdu atbildes sniegšanai, tika pārveidots par jautājumu rakstveida atbildes sniegšanai un papildināts ar citiem jautājumiem. *Volvo* uzņēmumi, kā arī Spānijas valdība un Komisija atbildēja uz šiem jautājumiem noteiktajos termiņos.

IV. Analīze

A. Par pieņemamību

29. *Volvo* uzņēmumi lūdz atzīt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par nepieņemamu, jo atbilde uz uzdoto jautājumu esot skaidra.

30. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, Tiesai un valsts tiesām sadarbojoties atbilstoši LESD 267. pantam, pirmkārt, tikai valsts tiesai, kas izskata strīdu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpašo raksturu, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība. Tādēļ, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jāpieņem nolēmums. Otrkārt, uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa ir uzdevusi pašas noteiktajos tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības prezumpcija, izņemot ja tiem nav nekāda sakara ar pamatlietu¹⁷.

31. Šajā lietā iesniedzējtiesa ir precīzi izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ tai ir radušās šaubas par tās teritoriālo jurisdikciju, kas ir pamatā tās lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tās ir radušās no tā, ka Tiesa lietās par neatļautu darbību vai kvazideliktu nav taisījusi tiešu nolēmumu par Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta piemērošanas jomu, un no *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) pastāvīgās judikatūras, atbilstoši kurai šī tiesību norma neizslēdzot iekšējo normu par jurisdikciju piemērošanu.

32. Šādos apstākļos iesniedzējtiesas uzdotais jautājums, manuprāt, ir pieņemams.

B. Par lietas būtību

33. Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka lietās par neatļautu darbību vai kvazideliktu tajā ir noteikta ne tikai dalībvalsts, kurā atrodas šajā tiesību normā paredzētais piesaistes kritērijs, tiesu starptautiskā jurisdikcija, bet arī šis valsts tiesu teritoriālā jurisdikcija.

¹⁷ Skat. it īpaši spriedumus, 2019. gada 14. februāris, *Milivojević* (C-630/17, EU:C:2019:123, 47. un 48. punkts), kā arī 2020. gada 9. jūlijs, *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, turpmāk tekstā – “spriedums *Verein für Konsumenteninformation*”, EU:C:2020:534, 19. punkts).

1. Ievada apsvērumi

34. Sava lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu atbalstam iesniedzējtiesa ir pamatoti atgādinājusi, ka lietā ar identiskiem faktiem pamatlietai, proti, par kravas automobiļu karteli, Tiesa spriedumā *Tibor-Trans* ir lēmusi par tās tiesas jurisdikciju, kurā ir iesniegta lieta par zaudējumu atlīdzību, kas ir nodarīti ar konkurences tiesību pārkāpumu. Tāpat tā ir norādījusi, ka Tiesas atbilde šajā lietā tiešā veidā nav par Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā paredzētās jurisdikcijas normas “jaukto” raksturu, atšķirībā no līgumtiesību jomā taisītajiem nolēmumiem, proti, 2007. gada 3. maija sprieduma *Color Drack*¹⁸ un 2009. gada 9. jūlija sprieduma *Rehder*¹⁹.

35. Jānorāda, pirmkārt, ka šis nav vienīgais neaplūkots jautājums²⁰. Līdz ar to šķiet, ka valsts tiesas sagaida precīzāku Regulas Nr. 1215/2012 tiesību normu interpretāciju. Otrkārt, manuprāt, iesniedzējtiesai būtu jāatbild, ņemot vērā spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* un 2020. gada 24. novembra spriedumu *Wikinghof*²¹, kas tika pasludināti pēc lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas Tiesā.

36. Tādēļ mana analīze būs, pirmām kārtām, par uzdoto jautājumu saistībā ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā paredzētās jurisdikcijas normas piemērošanas jomu. Otrām kārtām, es izklāstīšu apsvērumus, lai precizētu tiesas, kam ir teritoriālā jurisdikcija, kritēriju noteikšanu. Visbeidzot, pārbaudīšu Francijas valdības un Komisijas priekšlikumu par dalībvalstu iespēju izvēlēties tiesu strukturālo organizāciju, koncentrējot noteikta veida tiesvedību izskatīšanu specializētās tiesās.

37. Saistībā ar visu šo jautājumu aplūkošanu jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru, ciktāl ar Regulu Nr. 1215/2012 atceļ un aizstāj Regulu Nr. 44/2001, ar ko savukārt tika aizstāta Briseles konvencija, šo pēdējo tiesību instrumentu noteikumu Tiesas sniegtā interpretācija ir piemērojama arī Regulas Nr. 1215/2012 noteikumiem, kad šo tiesību aktu normas var tikt uzskatītas par “līdzvērtīgām”²². Tas tā ir šīs konvencijas un Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta, no vienas puses, un Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta, no otras puses, gadījumā²³.

2. Par tiesu starptautiskās un iekšējās jurisdikcijas noteikšanu

38. Uzskatu, ka iesniedzējtiesas izteiktās šaubas par Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta priekšmetu ir viegli izklaidējamās, kopš ir pasludināts spriedums *Wikinghof*. Tiesa atzina, ka “saskaņā ar [šīs regulas] 7. panta 2. punktu kompetentā tiesa, proti, [...] tiesa [tās valsts] tirgū, uz kuru attiecas apgalvotā [pretkonkurences] rīcība, ir vispiemērotākā, lai izspriestu [lietu]”²⁴.

¹⁸ C-386/05, EU:C:2007:262.

¹⁹ C-204/08, EU:C:2009:439.

²⁰ Skat. it īpaši lietu *Allianz Elementar Versicherung* (C-652/20), pašlaik atrodas izskatīšanā Tiesā.

²¹ C-59/19, turpmāk tekstā – “spriedums *Wikinghof*”, EU:C:2020:950.

²² Skat. spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* (22. punkts un tajā minētā judikatūrā).

²³ Skat. spriedumu *Wikinghof* (20. punkts un tajā minētā judikatūrā). Turklāt ir lietderīgi precizēt, ka Regulas Nr. 1215/2012 4. pants un 7. panta 1. punkts attiecīgi atbilst Regulas Nr. 44/2001 2. pantam un 5. panta 1. punktam.

²⁴ Skat. spriedumu *Wikinghof* (37. punkts un tajā minētā judikatūrā). Izcēlums mans. Šajā ziņā ir jānorāda uz atšķirībām redakcijā, salīdzinot ar sprieduma *Tibor-Trans* tekstu, uz kuru ir atsaukusies iesniedzējtiesa. Šī sprieduma 34. punktā ir minēti jēdzieni “dalībvalsts tiesas, kurā atrodas skartais tirgus” un “[tās vietas] tiesas [...], kur šī [saimnieciskās darbības subjekta] rīcība ir izkropļojusi godīgas konkurences noteikumus”, kas ir ņemti no 2018. gada 5. jūlija sprieduma *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, turpmāk tekstā – “spriedums *flyLAL-Lithuanian Airlines*”, EU:C:2018:533, 40. punkts), kas tur ir citēts.

39. Līdz ar to es uzskatu, tāpat kā visas lietas puses un ieinteresētās personas, kas ir iesniegušas rakstveida apsvērumus Tiesā, un ģenerāladvokāti, kuri netieši ir izteikušies par šiem jautājumiem saistībā ar iepriekšējām lietām²⁵, ka var izdarīt tiešu precizējumu, ka Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta priekšmets ir regulēt tiesu jurisdikciju ne tikai starp dalībvalstīm, bet arī iekšējā līmenī, citus procesuālos jautājumus, kas joprojām tiek regulēti ar tās dalībvalsts tiesību normām, kur atrodas tiesa, kurā ir iesniegta lieta²⁶.

40. Tādējādi varētu būt pietiekami norādīt, pirmkārt, kā tas bija 2009. gada 9. jūlija spriedumā *Rehder*²⁷, kas tika pasludināts līgumtiesību jomā attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 normām, ka tāda paša veida apsvērumi, uz kādiem Tiesa ir pamatojusies, lai nonāktu pie 2007. gada 3. maija spriedumā *Color Drack*²⁸ ietvertā formulējuma, ir derīgi attiecībā uz līdzvērtīgām tiesību normām par īpašo jurisdikciju Regulā Nr. 1215/2012 to izstrādes, mērķa un vietas ar šo regulu izveidotajā sistēmā dēļ. Otrkārt, šie apsvērumi lika Tiesai tādā pašā veidā interpretēt normas par jurisdikciju uzturēšanas saistību jomā.

41. Tomēr, lai veicinātu sapratni par Regulas Nr. 1215/2012 tiesību normu savstarpējo atbilstību to kopumā, man šķiet, ir noderīgi detalizēti norādīt uz šīs regulas 7. panta 2. punkta lietderīgajiem interpretācijas elementiem, ņemot vērā ne tikai tās tekstu, bet arī ar to izveidoto sistēmu un tajā izvirzītajiem mērķiem²⁹.

42. Pirmkārt, attiecībā uz Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta tekstu, ir jāizdara secinājumi no tā salīdzināšanas ar šīs regulas 4. panta 1. punktu. Šajā pantā ir minētas tās dalībvalsts “tiesas”, kuras teritorijā atrodas personu, ko var iesūdzēt tiesā, domicils. Šis vispārīgais jēdziens nosaka vienas dalībvalsts tiesu jurisdikciju, tās ņemot kopā³⁰. Tiesas ar teritoriālo jurisdikciju noteikšanu līdz ar to veic atbilstoši valsts tiesību normām.

43. Turpretī Regulas Nr. 1215/2012 7. pantā, izņemot tās 6. punktu, Savienības likumdevējs ir izvēlējies jēdzienu “izpildes vietas tiesās”³¹ vai “tiesā/s”, ja prasītājam ir izvēles iespēja, ņemot vērā konkrētu vietu, izņemot noteikumu par vispārējo jurisdikciju³², atkarībā no prasības priekšmeta. Tādējādi neatļautu darbību vai kvazideliktu jomā šīs regulas 7. panta 2. punktā paredzētais kritērijs ir “vieta [...] kur iestāties vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu”. Tāpat minētais regulas 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā atbildētāju var iesūdzēt “attiecīgās saistības izpildes vietas tiesās”.

²⁵ Skat. it īpaši ģenerāladvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumus lietā *Melzer* (C-228/11, EU:C:2012:766, 34. punkts) un ģenerāladvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas [*M. Campos Sánchez-Bordona*] secinājumus lietā *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:253, 74. punkts), kā arī lietā *Vereniging van Effectenbezitters* (C-709/19, EU:C:2020:1056, 18. punkts).

²⁶ Šajā nozīmē skat. arī Thode, R., “Art. 7 [Besondere Gerichtsstände]”, *Beck’scher Online-Kommentar ZPO, Brüssel Ia-VO*, C.H. Beck, München, 2020, 6. punkts.

²⁷ C-204/08, EU:C:2009:439, 36. punkts.

²⁸ C-386/05, EU:C:2007:262.

²⁹ Skat. spriedumu *Wikingerhof* (25. punkta pirmais teikums un tajā minētā judikatūra).

³⁰ Attiecībā uz izņēmuma jurisdikciju skat. arī spriedumu, 2009. gada 28. aprīlis, *Apostolides* (C-420/07, EU:C:2009:271, 48. un 50. punkts). Tādējādi Tiesa lēma, ka Regulas Nr. 44/2001 22. pants, kurš ir ekvivalents Regulas Nr. 1215/2012 24. pantam un kurā ir ietverts obligāts un izsmelošs to dalībvalstu tiesu saraksts, kam ir izņēmuma starptautiskā jurisdikcija, norāda vienīgi uz dalībvalsti, kuras tiesām ir *ratione materiae* jurisdikcija, tomēr nesadalot jurisdikciju attiecīgās dalībvalsts iekšienē, un katrai dalībvalstij ir jāparedz pašai sava tiesu organizācija. Tiesa precizēja, ka *forum rei sitae* norma, kas ir paredzēta Regulas Nr. 44/2001 22. panta 1. punktā, attiecas uz dalībvalstu starptautisko jurisdikciju, nevis to tiesu iekšējo jurisdikciju.

³¹ Mans izcēlums.

³² Šajā sakarā skat. Gaudemet-Tallon, H., un Ancel, M.-E., *Compétence et exécution des jugements en Europe, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, 6. izd., Librairie générale de droit et de jurisprudence, krājums “Droit des affaires”, Parīze, 2018, 180. punkts, 246. un 247. lpp. Salīdzinājumam skat. citas Regulas Nr. 1215/2012 normas, kas attiecas uz noteiktas vietas tiesu, proti, 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 12. pantu attiecībā uz apdrošināšanu, 18. panta 1. punktu patērētāju noslēgto līgumu jomā, kā arī 21. panta 1. punkta b) apakšpunktu individuālu darba līgumu jomā.

44. Otrkārt, ir jānorāda, ka ar Regulu Nr. 1215/2012 ieviestās sistēmas atkāpes raksturs ļauj prasītājam atsaukties uz šajā regulā paredzētajām normām par īpašo jurisdikciju³³ jo tās ir paredzētas īpašās jomās vai domātas vājākās puses aizsardzībai.

45. Treškārt, ir jāuzsver, ka īpašās jurisdikcijas normu formulējumu attaisno, kā tas ir precizēts Regulas Nr. 1215/2012 16. apsvērumā, likumdevēja mērķis atļaut dalībvalsts tiesas izvēli atkarībā no vietas, kurai ir cieša saistība starp tiesu un lietu, un nolūkā veicināt pareizu tiesvedības norisi³⁴. Tiesa ir pastāvīgi vadījusies no šiem principiem, interpretējot normas par īpašo jurisdikciju, lai atzītu piemērotus piesaistes kritērijus jurisdikcijas kolīziju noteikumu vienādošanai³⁵ un noteiktu vispiemērotāko tiesu lietas izspriešanai.

46. Šo analīzi apstiprina *P. Jenard* ziņojums par Briseles konvenciju³⁶, un tajā ietvertā analīze ir apstiprināta *P. Schlosser* ziņojumā par Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanās Briseles konvencijai, kā arī protokolu par Tiesas sniegto interpretāciju šai konvencijai³⁷.

47. Šādos apstākļos un kā to jau varēja secināt no iepriekšējo Tiesas nolēmumu gan līgumsaistību jomā³⁸, gan uzturēšanas saistību jomā³⁹ pamatojuma, nav šaubu, ka Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2.punktā ir tiešā veidā norādīta tiesa, kam ir jurisdikcija⁴⁰, ievērojot ar šo regulu izvirzītos mērķus.

48. Tā kā šāda atbilde dalībvalsts tiesai, kurā ir celta prasība uz Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta pamata, neļauj piemērot iekšējās normas par teritoriālo jurisdikciju, manuprāt, it īpaši Tiesas judikatūras attīstības konkurences tiesību pārkāpumu jomā dēļ, šī atbilde būtu lietderīgi papildināma ar precizējumiem par apgalvotā kaitējuma iestāšanās vietu⁴¹, kā arī par konkrētas tiesas ar starptautisko jurisdikciju noteikšanu.

3. Par apgalvotā kaitējuma iestāšanās vietas un tiesas, kam ir jurisdikcija, noteikšanu

49. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu daļā iesniedzējtiesa ir atsaukusies uz spriedumiem *CDC Hydrogen Peroxide*⁴² un *Tibor-Trans*, saistībā ar tiesas, kam ir jurisdikcija, noteikšanu, lai izlemtu par prasībām par zaudējumu atlīdzību, kas ir nodarīti ar aizliegtas

³³ Skat. spriedumus, 2019. gada 14. februāris, *Milivojević* (C-630/17, EU:C:2019:123, 81. punkts), kā arī *Wikinghof* (26. un 27. punkts).

³⁴ Atgādinājumam skat. pastāvīgo Tiesas judikatūru par jurisdikciju neatļautu darbību vai kvazideliktu jomā, spriedumi, *Verein für Konsumenteninformation* (38. punkts), kā arī *Wikinghof* (28.punkts un tajā minētā judikatūra).

³⁵ Skat. spriedumu, 2007. gada 3. maijs, *Color Drack* (C-386/05, EU:C:2007:262, 30. punkts).

³⁶ Ziņojums par 1968. gada 27. septembra Konvenciju par piekritību un spriedumu izpildi civillietās un komercietās (OV 1979, C 59, 1. lpp.), it īpaši 22. lpp.

³⁷ OV 1979, C 59, 71. lpp., it īpaši 98. lpp., 81. bb) punkts.

³⁸ Attiecībā uz Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta otro ievilkumu skat. spriedumu, 2017. gada 15. jūnijs, *Kareda* (C-249/16, EU:C:2017:472, 46. punkts).

³⁹ Skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, *Sanders* un *Huber* (C-400/13 un C-408/13, turpmāk tekstā – “spriedums *Sanders* un *Huber*”, EU:C:2014:2461, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁴⁰ Šajā sakarā skat. precizējumus spriedumā *CDC Hydrogen Peroxide* (55. punkts).

⁴¹ Tiesas judikatūrā attiecībā uz “vietu, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu”, ir nolemts, ka tā attiecas gan uz vietu, kur kaitējums ir radies, gan uz vietu, kur iestājies šo kaitējumu radījušais notikums, un tādējādi atbildējais atkarībā no prasītāja izvēles var tikt iesūdzēts vienā vai otrā no šo vietu tiesām (skat. spriedumu *Verein für Konsumenteninformation*, 23. punkts un tajā minētā judikatūra), kas nozīmē, ka šīs vietas nesakrīt (skat. it īpaši spriedumu, 1976. gada 30. novembris, *Bier*, 21/76, EU:C:1976:166, 24. un 25. punkts).

⁴² Detalizētam izklāstam par šo lietu skat. šo secinājumu 100. un 101. punktu.

vienošanās darbībām, par kurām Komisija ir piemērojusi sodus⁴³, tos nenošķirot, lai gan Tiesa noteica divas atšķirīgas kaitējuma iestāšanās vietas un pamatlietas faktiskie apstākļi liek to aplūkot kopsakarā ar otru spriedumu.

50. Līdz ar to, manuprāt, Tiesai ir iespēja sniegt lietderīgus precizējumus valsts tiesām par sprieduma *Tibor-Trans* piemērošanas jomu spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* un *Wikingershof* gaismā, kurus Tiesa pasludināja pēc lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tiesai būtu arī jāprecizē, vai var atzīt vairākus jurisdikcijas kritērijus, lai sasniegtu mērķi, kas attaisno šo kritēriju pastāvēšanu, proti, dot priekšroku strīdu saiknes [teritoriālajam] tuvumam.

a) Spriedums “*Tibor-Trans*”

51. Pat ja spriedums *Tibor-Trans* tika pasludināts gandrīz identiskā kontekstā pamatlietai, vairāku iemeslu dēļ ir jāveic tā detalizēta analīze.

52. Pirmkārt, tāpat kā pamatlietā, pēc kuras tika taisīts spriedums *Tibor-Trans*, iesniedzējtiesā celtā prasība bija par kaitējuma atlīdzināšanu, kas izpaudās kā pārmaksāšana, kas bija veikta mākslīgi palielināto cenu piemērošanas dēļ kravas automobiļiem, kuru pamatā bija tās pašas pret konkurenci vērstās darbības.

53. Lai gan lietā, kurā tika taisīts spriedums *Tibor-Trans*, prasītājs uzņēmums izvēlējās celt prasību tikai pret vienu no attiecīgās aizliegtās vienošanās dalībniekiem, no kura tas bija veicis pirkumu⁴⁴, šajā lietā RH iesūdzēja tiesā vairākus citus uzņēmumus, kas ir atbildīgi par attiecīgo aizliegto vienošanos, no kuriem vairākiem juridiskā adrese ir ārpus Spānijas un kuru ražotos kravas automobiļus RH tiešā veidā nepirka. Turklāt RH ir iesūdzējusi tiesā šo uzņēmumu Spānijas meitasuzņēmumu⁴⁵, no kā ir atkarīgs Spānijas automobiļu izplatītājs, pie kura RH veica pirkumu, kā to var secināt no lietas materiāliem⁴⁶.

54. Otrkārt, lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Tibor-Trans*, iesniedzējtiesai bija šaubas par sprieduma *CDC Hydrogen Peroxide* piemērošanu pēc analogijas, šajā spriedumā par tiesu, kam ir jurisdikcija, Tiesa noteica prasītāja uzņēmuma juridiskās adreses vietu, jo nebija tiešas līgumiskās saistības starp lietas dalībniekiem un pienākuma neizvēlēties tādu normu par jurisdikciju, ar kuru dod priekšroku *forum actoris*⁴⁷.

55. Tiesa lēma, ka “Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts ir interpretējams tādējādi, ka, izskatot prasību par tādu zaudējumu atlīdzību, ko ir izraisījis LESD 101. panta pārkāpums, kuru it īpaši veido koluzīvi nolīgumi par cenu noteikšanu un kravas automašīnu bruto cenas paaugstināšanu, “vieta, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu”, tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā nozīmē vietu, kurā atrodas tirgus, ko ir skāris šis pārkāpums, proti, vietu, kurā tirgus

⁴³ Skat. šo secinājumu 22. punktu.

⁴⁴ Skat. spriedumu *Tibor-Trans* (36. punkts).

⁴⁵ Jāuzsver, ka iesniedzējtiesas šaubas nav par izvēli iesūdzēt tiesā Spānijas meitasuzņēmumu. Šajā ziņā tāpat kā Spānijas valdība es precizēšu, ka drīzumā Tiesa izlems (lieta *Sumal* (C-882/19)) jautājumu par to, vai saistībā ar privāttiesību prasībām par zaudējumu atlīdzināšanu, kas cietušajam ir nodarīti ar Komisijas konstatētu pretkonkurences darbību – šajā lietā lēmumu par kravas automobiļu karteli –, šādam cietušajam ir tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību par šo kaitējumu nevis no mātesuzņēmuma, kas ir konkrēti minēts Komisijas lēmumā, bet no meitasuzņēmumiem, kuri ietilpst tajā pašā uzņēmumu grupā, balstoties uz konkurences tiesību teoriju par ekonomisko vienību (skat. ģenerālvokāta Dž. Pitruccella [G. *Pitruzzella*] secinājumus lietā *Sumal* (C-882/19, EU:C:2021:293)).

⁴⁶ No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neizriet, ka tāpat kā lietā, kurā tika pasludināts spriedums *Tibor-Trans* (skat. 30. punktu), Spānijas izplatītāji cenas paaugstinājumu pārnesa uz galapircējiem. Fakts, ka nav tiesvedības, ko ir ierosinājuši vai kas ir ierosināta pret tiešajiem pircējiem, liek izdarīt izvēli par labu vienveidīgai praksei.

⁴⁷ Skat. spriedumu *Tibor-Trans* (19. punkts).

cena ir tikusi izkropļota un par kuru cietušais apgalvo, ka tajā tam ir radies šis kaitējums, pat tad, ja prasība ir vērsta pret vienu attiecīgās aizliegtās vienošanās dalībnieku, ar kuru šis cietušais nav izveidojis līgumiskas attiecības”⁴⁸.

56. *Attiecībā uz zaudējumu noteikšanu* Tiesa norādīja, ka “pamatlietā aplūkoti apgalvotie zaudējumi galvenokārt izriet no pārmērīgi lielajām izmaksām, kas segtas, ņemot vērā mākslīgi augsto cenu, un tāpēc šķiet, ka tās ir tūlītējas LESD 101. panta pārkāpuma sekas un tādējādi veido tiešus zaudējumus, kas principā ļauj pamatot tās dalībvalsts tiesu jurisdikciju, kuras teritorijā šie zaudējumi ir materializējušies”⁴⁹.

57. *Attiecībā uz tieši ciestā kaitējuma lokalizāciju* Tiesa nolēma, ka tad, “ja tirgus, ko ir skārusi pretkonkurences rīcība, atrodas dalībvalstī, kuras teritorijā norādītais kaitējums, iespējams, ir noticis, tad ir uzskatāms, ka kaitējuma realizēšanās vieta saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu atrodas šajā dalībvalstī”⁵⁰.

58. Šī nolēmuma pamatojumam Tiesa minēja sprieduma *flyLAL-Lithuanian Airlines* 40. punktu. Līdz ar to jānorāda, pirmkārt, ka lietā par identiska veida aizliegtu vienošanos par cenām, kurā ir piemērots sods, tādus pašos apstākļos kā lietā, kas tika bija pamats prasībai par zaudējumu atlīdzību un procentiem spriedumā *CDC Hydrogen Peroxide*⁵¹, Tiesa ir paplašinājusi risinājumu, ko tā bija izvēlējusies lietā, kurā valsts konkurences padome bija konstatējusi dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un kurā bija apgalvota pretkonkurences nolīguma pastāvēšana⁵². Otrkārt, šis risinājums ir pamatots uz divu elementu saskaņu, proti, skartā tirgus vietu un vietu, kurā, kā apgalvots, ir radušies iespējamie zaudējumi⁵³.

59. Vispārīgāk – spriedumā *Tibor-Trans* daudzas citas atsauces uz spriedumu *flyLAL-Lithuanian Airlines* atklāj Tiesas judikatūras attīstību, lai harmonizētu piesaistes kritērijus tiešajai ciestā kaitējuma vietai neatkarīgi no tā, vai lieta attiecas uz pārmaksāšanu, veicot pirkumu⁵⁴, vai pārdošanas apjomu samazināšanos⁵⁵, un neveicot nošķirumu, vai pretkonkurences rīcība ir vai nav konstatēta iepriekš pieņemtā iestādes lēmumā⁵⁶.

60. Šis judikatūras virziens par labu piesaistei pretkonkurences darbību, par kurām prasa zaudējumu atlīdzību, skartā tirgus tiesai pavisam nesen ir ticis apstiprināts spriedumā *Wikingerhof*, kurā Tiesa nolēma, ka lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta izpratnē, ietilpst arī prasība par to, lai tiktu pārtrauktas noteikta veida darbības, kas tiek veiktas saistībā ar līgumtiesiskām attiecībām, kuras saista prasītāju un atbildētāju, un kas ir balstītas uz apgalvojumu par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ko īsteno atbildētājs, pārkāpjot konkurences tiesības⁵⁷.

⁴⁸ Spriedums *Tibor-Trans* (37. punkts).

⁴⁹ Spriedums *Tibor-Trans* (31. punkts).

⁵⁰ Spriedums *Tibor-Trans* (33. punkts).

⁵¹ Skat. spriedumu *CDC Hydrogen Peroxide* (10. punkts).

⁵² Skat. spriedumu *flyLAL-Lithuanian Airlines* (20. un 34. punkts).

⁵³ Par ietekmi, ko rada šādas saskaņas neesamība, skat. šo secinājumu 95. punktu.

⁵⁴ Skat. spriedumus *CDC Hydrogen Peroxide* (52. punkts) un *Tibor-Trans* (26. punkts).

⁵⁵ Skat. spriedumu *flyLAL-Lithuanian Airlines* (36. punkts).

⁵⁶ Par ikvienas personas, kura uzskata, ka tai ir nodarīts kaitējums ar konkurences tiesību pārkāpumu, tiesībām prasīt nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu neatkarīgi no iepriekšēja konkurences iestādes konstatējuma par šādu pārkāpumu, skat. šo secinājumu 67. punktu un 68. zemsvītras piezīmi. Skat. arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/104/ES (2014. gada 26. novembris) par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem (OV 2014, L 349, 1. lpp.), 3., 12. un 13. apsvērumu.

⁵⁷ Skat. spriedumu *Wikingerhof* (36. un 38. punkts).

61. Tiesa uzskatīja, ka pamatlietas apstākļos “saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu kompetentā tiesa, proti, [...] tiesa [tās valsts] tirgū, uz kuru attiecas apgalvotā pret konkurenci vērstā rīcība, ir vispiemērotākā, lai izspriestu galveno jautājumu par šī apgalvojuma pamatotību, it īpaši, *savācot un izvērtējot šai sakarā nozīmīgos pierādījumus*”⁵⁸.

62. Jānorāda, pirmkārt, ka spriedumā *Wikinghof* Tiesa pievērsa īpašu nozīmi šim precizējumam par kaitējuma, kas radies vai var rasties, rašanās vietas lokalizāciju, jo tajā iesniegtais jautājums bija par Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta piemērojamību atkarībā no prasītāja apgalvojumu kvalifikācijas⁵⁹, nevis par vienu no šajā pantā ietvertajiem jurisdikcijas kritērijiem⁶⁰.

63. Otrkārt, manuprāt, ir jāizdara secinājumi no tā, ka sprieduma *Wikinghof* 37. punktā ir sniegtas atsauces uz spriedumiem *Tibor-Trans* un *Verein für Konsumenteninformation*, lai pēc analogijas pamatotu Tiesas lēmumu par tiesas jurisdikciju.

b) Skartā tirgus izvēles pamatojums kaitējuma lokalizācijas nolūkā

64. Sprieduma *Tibor-Trans* 34. punktā, uz kuru ir izdarīta atsauce spriedumā *Wikinghof*⁶¹, kas ir jālasa kopā ar pirmā minētā sprieduma 33. un 35. punktu, Tiesa uzskatīja, ka izvēle par labu *vietai, kurā atrodas skartais tirgus*, par ko cietušais apgalvo, ka tajā ir cietis kaitējumu, izriet no nepieciešamības *raudzīties pēc vispiemērotākās tiesas*, lai izskatītu prasības par zaudējumu atlīdzību un procentiem, kas ir saistītas ar konkurenci ierobežojošām darbībām, un *pārlicināties par šādas normas paredzamību* attiecīgajam saimnieciskās darbības subjektam, un *nodrošināt saskaņotības prasības ar šādām prasībām par zaudējumu atlīdzību piemērojamajām tiesību normām*⁶².

65. Sprieduma *Verein für Konsumenteninformation* 38. punktā, uz kuru arī ir izdarīta atsauce spriedumā *Wikinghof*⁶³, Tiesa sniedza pamatojumu interpretācijai, kas tai lika izvēlēties *attiecīgā automobiļa iegādes vietu kā kaitējuma materializēšanās vietu*⁶⁴, par “atbilst[ošu] arī mērķiem par saistību ar lietu un pareizu tiesvedību, kas minēti Regulas Nr. 1215/2012 16. apsvērumā, ciktāl, *lai noteiktu radīto zaudējumu apmēru*, valsts tiesai var nākties *izvērtēt tirgus apstākļus dalībvalstī, kuras teritorijā šis transportlīdzeklis ir ticis nopirkts*. Proti, pēdējās minētās dalībvalsts tiesām var būt *vieglāka piekļuve pierādīšanas līdzekļiem*, kas nepieciešami šo novērtējumu veikšanai”⁶⁵.

66. Tiesas izvēlētā piesaistes kritērija attīstības pamatojums šajos trīs spriedumos, manuprāt, norāda uz īpašās strīdu konkurences jomā dimensijas konkrētu vērā ņemšanu. Prettiesisku darbību gadījumā, kas ietekmē tirgu, atvieglota piekļuve pierādīšanas līdzekļiem, kuri nepieciešami šī tirgus apstākļu novērtēšanai un šādu rīcību radīto seku novērtēšanai, veicina

⁵⁸ Spriedums *Wikinghof* (37. punkts). Mans izcēlums.

⁵⁹ Skat. spriedumu *Wikinghof* (33.–35. punkts).

⁶⁰ Šajā sakarā skat. ģenerāladvokāta H. Saugmandsgora Ēes [*H. Saugmandsgaard Øe*] secinājumus lietā *Wikinghof* (C-59/19, EU:C:2020:688, 20. zemsvītras piezīme).

⁶¹ Sprieduma *Tibor-Trans* 34. punkts, kas daļēji ir pārņemts sprieduma *flyLAL-Lithuanian Airlines* 40. punktā.

⁶² Sprieduma *Tibor-Trans* 35. punktā ir norādes uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) (OV 2007, L 199, 40. lpp.), 7. apsvērumu un 6. panta 3. punkta a) apakšpunktu. Šajā pantā, kas ir piemērojams no 2009. gada 11. janvāra, ir paredzēts, ka prasību par zaudējumu atlīdzību gadījumā, kas saistītas ar konkurenci ierobežojošiem aktiem, piemērojamas ir tās valsts tiesību normas, kuras tirgus ir skarts vai var tikt skarts.

⁶³ Šeit bija izdarīta atsauce uz sprieduma *Tibor-Trans* 34. punktu.

⁶⁴ Skat. spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* (35. punkts).

⁶⁵ Mans izcēlums.

pareizu tiesvedības organizāciju⁶⁶. Tas tāpat ir izšķirošs elements par piemērotākās jurisdikcijas izvēli, lai garantētu pareizas konkurences tiesību normu ievērošanu, kas ietver arī jebkuras konkurences ierobežošanas sodīšanu un cietušo tiesību aizsardzības efektivitāti.

67. Tādējādi Tiesas judikatūra, kas ir atkārtota uz šādiem pragmatiskiem pierādīšanas apsvērumiem, ir jāaplūko kontekstā, kura nozīme ir tikusi uzsvērtā vēl pavisam nesen⁶⁷. Proti, Tiesas judikatūras uzbūve turpina sniegt ieguldījumu konkurences tiesību īstenošanā, it īpaši LESD 101. panta civiltiesību posmā⁶⁸, jo ar šo judikatūru tiek veicināta valsts tiesās celto prasību par zaudējumu atlīdzību attīstīšana un nostiprināšana⁶⁹. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka Tiesa ir uzticējusi valsts tiesām šo tiesību aizsardzību, kas pastiprina Savienības konkurences tiesību normu iedarbīgo raksturu⁷⁰. Turklāt Tiesa ir precizējusi, ka prasības par zaudējumu atlīdzību un procentiem Savienības konkurences tiesību pārkāpuma dēļ, kas ir celtas valsts tiesās, ietilpst ar šīm tiesību normām izveidotajā sistēmā, ar kuru ir paredzēts sodīt par uzņēmumu veiktu pretkonkurences rīcību un atturēt tos no šādas rīcības īstenošanas⁷¹.

68. Visbeidzot, dalībvalstu konkurences iestāžu un dalībvalstu tiesu komplementārā darbība ir paredzēta Padomes Regulā (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā⁷². Turklāt, lai regulētu prasības par zaudējumu atlīdzību un procentiem valsts tiesībās par dalībvalstu un Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumiem, Direktīvā 2014/104 ir noteiktas jaunas procesuālās un materiālās tiesību normas, kas visām dalībvalstīm bija jātransponē vēlākais līdz 2016. gada 27. decembrim⁷³.

69. Lai gan šīs tiesību normas ir paredzētas, lai cietušie uzņēmumi varētu saņemt pilnīgu atlīdzību, paredzot tostarp noteikumus par pierādījumiem, kas ir domāti, lai pārvarētu ievērojamās grūtības, kuras rodas atbildības iestāšanās nosacījumu dēļ strīdos par zaudējumu atlīdzību konkurences tiesībās, tomēr šajās normās nav paredzēti speciāli noteikumi jurisdikcijas jomā.

⁶⁶ Skat. spriedumus *CDC Hydrogen Peroxide* (53. punkts) un *flyLAL-Lithuanian Airlines* (27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra atbildības par neatļautu darbību jomā).

⁶⁷ Skat. Komisijas ziņojumu par Direktīvas 2014/104 īstenošanu (SWD(2020) 338 *final*), kas pieejams tīmekļvietnē: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/report_on_damages_directive_implementation_en.pdf, kā arī tā izklāstu – Ronzano, A., “Dommages: La Commission européenne publie un rapport transitoire sur l'évaluation de la directive “dommages” et de sa transposition par les États membres (*directive 2014/104/EU*)”, *Concurrences*, Institut de droit de la concurrence, Parīze, 2021, Nr. 1, un Komisijas paziņojumu preseī: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/ip_20_2413.

⁶⁸ Tiesa lēma, ka LESD 101. panta pilnīga efektivitāte un it īpaši tā 1. punktā paredzētā aizlieguma lietderīgā iedarbība tiktu apdraudēta, ja ikvienai personai nebūtu tiesību prasīt to zaudējumu atlīdzību, kuri tai nodarīti ar līgumu vai rīcību, kas var ierobežot vai izkropļot konkurenci (spriedums, 2001. gada 20. septembris, *Courage* un *Crehan* (C-453/99, EU:C:2001:465, 26. punkts)), ja pastāv cēloņsakarība starp nodarītajiem zaudējumiem un aizliegto vienošanos vai praksi, kas ir aizliegta ar LESD 101. pantu (spriedums, 2019. gada 14. marts, *Skanska Industrial Solutions* u.c. (C-724/17, EU:C:2019:204, 25. un 26. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra)).

⁶⁹ Skat. šo secinājumu 67. zemsvītras piezīmē minēto Komisijas ziņojumu, kurā tā konstatē, ka pēc Direktīvas 2014/104 pieņemšanas celto civiltiesību prasību par zaudējumu atlīdzību pēc konkurences tiesību pārkāpumiem skaits valsts tiesās ir pieaudzis no aptuveni 50 lietām 2014. gada sākumā līdz 239 lietām 2019. gadā. Skat. arī Wurmnest, W., “Forum Shopping bei Kartellschadensersatzklagen und die Kartellschadensersatzrichtlinie”, *Neue Zeitschrift für Kartellrecht*, Nr. 2, C.H. Beck, Minhene, 2017, Nr. 2, III 2 c) punkts un 64. zemsvītras piezīme.

⁷⁰ Skat. spriedumus, 1974. gada 30. janvāris, *BRT un Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs* (127/73, EU:C:1974:6, 15. un 16. punkts), kā arī 2001. gada 20. septembris, *Courage* un *Crehan* (C-453/99, EU:C:2001:465, 25. punkts).

⁷¹ Skat. spriedumu, 2019. gada 14. marts, *Skanska Industrial Solutions* u.c. (C-724/17, EU:C:2019:204, 45. punkts), un pēc analogijas spriedumu 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 56. punkts).

⁷² OV 2003, L 1, 1. lpp. Skat. šīs regulas 7. apsvērumu un 6. pantu. Attiecībā uz tiesību normu un procedūru modernizāciju saistībā ar LESD 101. un 102. panta piemērošanu, kas veikta ar Regulu Nr. 1/2003, skat. arī ģenerālvokāta Dž. Pitruccellas secinājumus lietā *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2020:639, 50. punkts).

⁷³ Skat. šo secinājumu 67. zemsvītras piezīmē minēto Komisijas ziņojumu. Tajā ir norādīts, ka Direktīvas 2014/104 transponēšana bija novēlota 21 dalībvalstī un ka transponētās direktīvas piemērošanas gadījumu skaits valsts tiesās vēl nav pietiekami ievērojams. Komisija uzsver, ka vidēji pāiet trīspadsmit gadi starp pretkonkurences darbības sākumu un tiesas lēmumu, ar ko piešķir zaudējumu atlīdzību un procentus. Skat. arī šo secinājumu 108. punktu.

70. Līdz ar to, lai gan principā spriedumā *Tibor-Trans* Tiesas veiktā kaitējuma materializēšanās vietas noteikšana par vietu, kur atrodas pārkāpuma skartais tirgus, proti, vietu par kuru cietušais apgalvo, ka tajā ir cietis kaitējumu⁷⁴, ir piemērota kontekstam, kuru es tikko atgādināju, lai noteiktu tiesu, kam ir starptautiskā jurisdikcija⁷⁵, tomēr man šķiet, ka šī lokalizācija nav pietiekami precīza, lai noteiktu tiesu, kam ir teritoriālā jurisdikcija attiecīgajā dalībvalstī⁷⁶. Manā ieskatā, ņemot vērā pārējos Tiesas spriedumus, tas rada juridisko nedrošību, veicot prasītāja rīcībā esošo izvēli par jurisdikciju, kas ir paredzēta Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā⁷⁷.

71. Tādējādi man šķiet lietderīgi, ja Tiesas atbilde uz iesniedzējtiesas jautājumu, pamatlietā esošo apstākļu dēļ, tiešā veidā turpinātu sprieduma *Tibor-Trans* judikatūru, vai arī tā ir jāpapildina attiecībā uz šo aspektu, lai dalībvalstu tiesu rīcībā būtu atbilde, kas pārsniegtu strikti noteiktos lietas apstākļus, kas ir šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā. Jāņem vērā arī liels tiesvedību skaits, kuras var tikt ierosinātas, ņemot vērā attiecīgās aizliegtās vienošanās ievērojamo apmēru.

c) Apgalvotā zaudējuma precīza lokalizēšana skartajā tirgū, lai noteiktu tiesu, kam ir jurisdikcija

72. Spriedumā *“flyLAL-Lithuanian Airlines”*, kas veido sprieduma *“Tibor-Trans”* kodolu, Tiesa lēma, ka “saistībā ar prasību atlīdzināt kaitējumu, ko radījusi pretkonkurences rīcība, “vieta, kurā iestājies notikums, kas rada kaitējumu”, tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, konkrēti attiecas uz negūtās peļņas rašanās vietu, ko veido pārdošanas apjomu samazināšanās, proti, vietu, kurā atrodas tirgus, ko skārusi minētā rīcība, kurā, kā apgalvo cietušais, tam ir radušies zaudējumi”⁷⁸.

73. No šīs interpretācijas varēja viegli izsecināt precīzu apgalvoto zaudējumu lokalizāciju. Strīds radās saimnieciskās darbības subjekta pretkonkurences rīcības dēļ tirgū, kur no šīm darbībām cietusi – lidsabiedrība – veica vairumu no savām darbībām, proti, tā veica lidojumus no Viļņas un uz Viļņu (Lietuva), kas ir dalībvalsts galvaspilsēta, kurā atrodas šī uzņēmuma juridiskā adrese. Tiesa konstatēja, ka tas ir “galvenokārt skartais tirgus”⁷⁹.

74. Turklāt sprieduma *flyLAL-Lithuanian Airlines* 40. punktā Tiesa norādīja, ka šis risinājums ir balstīts uz divu elementu saskaņotību, kas ir skartā tirgus vieta, kuru ir ietekmējušas konkurenci izkropļojošās darbības, un apgalvotā kaitējuma rašanās vieta, kas ir nodarīts ar šīm darbībām. Šajā ziņā tiek garantēta jurisdikcijas ierobežošana tikai attiecībā uz ciesto kaitējumu vienas dalībvalsts teritorijā, kā arī saiknes pastāvēšana starp vispārējo interešu aizskārumu un uzņēmuma interesēm vai, plašākā nozīmē, privātajām interesēm.

⁷⁴ Skat. minētā sprieduma 33. un 37.punktu.

⁷⁵ Skat. šo secinājumu 39. punktu.

⁷⁶ Šim konstatējumam piekrit Komisija savā atbildē uz Tiesas rakstveida jautājumiem. Vispārīgāk, par grūtībām lokalizēt attiecīgo aizskārumu, skat. Ancel, M.-E., “Un an de droit international privé du commerce électronique”, *Communication Commerce électronique*, LexisNexis, Parīze, 2021, Nr. 1, 4. punkts.

⁷⁷ Šajā sakarā skat. Heuzé, V., Mayer, P., un Remy, B., *Droit international privé*, 12. izd., Librairie générale de droit et de jurisprudence, Parīze, 2019, 296. punkts, 203. un 204. lpp. Attiecībā uz Tiesas judikatūras kazuistisko pieeju skat. arī Thode, R., minēts iepriekš, 93. un 95.a punkts.

⁷⁸ Spriedums *flyLAL-Lithuanian Airlines* (43. punkts).

⁷⁹ Skat. spriedumu *flyLAL-Lithuanian Airlines* (38. un 39. punkts).

75. Tomēr, tā kā skartais tirgus bija tas, kurā cietušais veica vairumu no savām lidojumu pārdošanas darbībām un bija cietis no negūtās peļņas⁸⁰ šis nosacījums par divu elementu saskaņotību katrā ziņā bija izpildīts⁸¹. Šim nosacījumam konkrēti bija jānovēd pie tā, ka par tiesu, kam ir teritoriālā jurisdikcija, atzīst tās vietas tiesu, kurā atrodas no pretkonkurences rīcības cietušā uzņēmuma juridiskā adrese⁸², ņemot vērā apgalvotā kaitējuma veidu.

76. Spriedumā *Tibor-Trans* tika izvēlēts līdzīgs pamatojums kā tas, kas tika pieņemts spriedumā *flyLAL-Lithuanian Airlines*. Tiesa varēja konstatēt saiknes pastāvēšanu starp tirgu, ko ir skāris pārkāpums, un tirgu, kurā cietušais ir apgalvojis, ka tam bija jāpārmaksā, tādēļ, ka tāpat kā pamatlietā tirgus, ko skāra aizliegtā vienošanās par kravas automobiļu cenām, ir tās dalībvalsts tirgus, kurā no šīs aizliegtās vienošanās cietušais uzņēmums ir iegādājies transportlīdzekļus ar izplatītāja starpniecību, kam juridiskā adrese atrodas šajā pašā dalībvalstī, kura turklāt ir tā pati, kur uzņēmums veic pārvadājumu darbības⁸³.

77. Tādējādi spriedumā *Tibor-Trans* Tiesa par kaitējuma materializēšanās vietu atzina “vietu, kurā atrodas tirgus, ko ir skāris šis pārkāpums, proti, vietu, kur tirgus cena ir tikusi izkropļota un par kuru cietušais apgalvo, ka tajā tam ir radies šis kaitējums”⁸⁴, nevis vietu, kur ir veikta pārmaksāšana⁸⁵, uz ko tā būtu varējusi balstīties tiešas sprieduma *flyLAL-Lithuanian Airlines* 43. punkta piemērošanas gadījumā⁸⁶, tomēr neprecizējot, vai tā ir kaitējuma materializēšanās vieta⁸⁷.

78. Tomēr ir jākonstatē, pirmkārt, ka šādi izvēlēta dalībvalsts tiesa, kam ir teritoriālā jurisdikcija, nav skaidri identificējama atšķirībā no tā, ko Tiesa nolēma spriedumā *CDC Hydrogen Peroxide*, līdzīgā lietā par pārkāpumu, par kuru Komisija bija piemērojusi sodu, proti, šajā lietā par piesaistes kritēriju tika izvēlēta cietušās personas juridiskās adreses atrašanās vieta.

79. Otrkārt, lai atkāptos no šauri noteiktās faktiskās situācijas, par kuru Tiesai ir uzdots jautājums, ir jāņem vērā dažādie apstākļi, kādos aizliegtās vienošanās par cenu gadījumā var tikt nodarīts kaitējums, kas ir būtiski atšķirīgs no gadījumiem, kuros ir tikusi skarta saimnieciskās darbības attīstīšana. Proti, konkrēti transportlīdzekļu pārdošanas un pārvadājumu jomā, pretkonkurences

⁸⁰ Skat. spriedumu *flyLAL-Lithuanian Airlines* (39 punkts).

⁸¹ Attiecībā uz sakritību starp tirgū ciestu kaitējumu tādēļ, ka tirgum ir nodarīts kaitējums, skat. analīzi: Farnoux, E., *Les considérations substantielles dans le règlement de la compétence internationale des juridictions: réflexions autour de la matière délictuelle*, I sējums, 2017. gada 20. oktobrī aizstāvēta doktora disertācija, 303. punkts. Šajā ziņā autors, manuprāt, pamatotī precizē, ka “šo priekšlikumu tikpat labi varētu apvērst: tā kā tirgu veido saimnieciskās darbības subjektu attiecības, rodoties šo attiecību aizskārumam (dažiem tirgus dalībniekiem ciešot kaitējumu), tiek skarts pats tirgus. Galu galā, ietekmi uz tirgu var analizēt no (nenoteiktam skaitam) cietušajiem radītā kaitējuma perspektīvas, ievērojot, ka (noteikts) cietušais, kas iesniedz prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, katrā ziņā ietilpst arī (nenoteiktā skaitā) cietušo”.

⁸² Skat., arī šajā nozīmē, attiecībā uz sprieduma *Wikingerhof* piemērošanas jomu, no kura Ronzano A. tostarp ir secinājis, ka “viesnīca, kas izmanto *Booking.com* platformu, principā var šo platformu iesūdzēt tās dalībvalsts tiesā, kur atrodas šīs viesnīcas juridiskā adrese, lai pārtrauktu iespējamo dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, pat tad ja šī paziņotā rīcība tiktu īstenota saistībā ar līgumtiesībām”, (“Compétence: la Cour de justice de l’Union européenne dit pour droit qu’une action en responsabilité fondée sur l’obligation légale de s’abstenir de tout abus de position dominante relève de la matière délictuelle au sens du règlement Bruxelles I bis (*Wikingerhof/Booking*)”, *Concurrences*, Institut de droit de la concurrence, Parīze, 2021, Nr. 1).

⁸³ Skat. spriedumu *Tibor-Trans* (12., 30. un 33 punkts).

⁸⁴ Spriedums *Tibor-Trans* (37. punkts).

⁸⁵ Šajā sakarā skat. šādu pašu norādi ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas secinājumos lietā *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:253, 52. punkts). Salīdzināt ar spriedumu *Tibor-Trans* (31. un 33. punkts), no kura izriet, ka kaitējuma materializēšanās vieta atrodas tajā dalībvalstī, kur atrodas ar attiecīgo pārkāpumu skartais tirgus, kā teritorijā ir iestājies kaitējums veiktās pārmaksāšanas dēļ.

⁸⁶ Skat. šo secinājumu 72. punktu.

⁸⁷ Salīdzināt arī ar spriedumu *CDC Hydrogen Peroxide* 55. punktu un spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* 40. punktu.

rīcības, kuras dēļ rodas pārmaksāšana, skartā tirgus vieta ne obligāti sakrīt ar attiecīgo preču iegādes vietu vai galapircēja darbību veikšanas vietu – atšķirībā no situācijas, kurā atrodas tiešais pircējs.

80. Šo iemeslu dēļ un ņemot vērā principu, atbilstoši kuram jēdziens “vieta, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu” ir šauri interpretējams⁸⁸, būtu jānosaka jurisdikcijas noteikšanas kritēriji tiesai, kurā var vērsties prasītājs.

81. Šajā nolūkā, tāpat kā *Volvo* sabiedrības, Spānijas valdība un Komisija, es aicinu Tiesu aplūkot šo lietu atbilstoši *Verein für Konsumenteninformation* spriedumam, jo šis spriedums tika pasludināts lietā, kam ir vairākas kopīgas iezīmes ar pamatlietu, kā arī ar lietu, kurā tika pasludināts spriedums *Tibor-Trans*, un ka šis pēdējais spriedums tika tālāk attīstīts spriedumā *Verein für Konsumenteninformation*⁸⁹. Proti, attiecīgās prasības priekšmets bija tā kaitējuma atlīdzināšana, kas tika nodarīts ar transportlīdzekļu iegādāšanos no trešās personas par augstāku cenu nekā to reālā cena⁹⁰ viena no ražotājiem prettiesiskās rīcības dēļ⁹¹.

82. Tiesa nolēma, ka kaitējums, ko cieta galapircējs, nebija ne tiešs, ne arī tikai mantiska rakstura – tas materializējās iegādājoties attiecīgo automobili no trešās personas⁹². Šis ir vienīgais atbilstošais piesaistes kritērijs, jo pastāv saikne ar lietu, kas attaisno to, ka netiek meklēti citi īpaši apstākļi, kā lietās, kur finanšu ieguldītāji bija izraisījuši skarto personu īpašuma samazinājumu⁹³.

83. Tādējādi, pirmkārt, pašlaik ir skaidrs, ka materiālo zaudējumu gadījumā, kuri rodas no lietas vērtības zuduma⁹⁴, kas tātad nav tīri mantiska rakstura kaitējums, šāda kaitējuma realizēšanās vieta ir tā, kurā šī lieta tiek iegādāta⁹⁵.

84. Turklāt fakts, no kā izriet materiālie zaudējumi, ir tāds, ka par maksājumu attiecīgās lietas iegādāšanās vajadzībām tiek saņemts mazākas vērtības pretizpildījums, atklājoties šīs lietas ražotāja prettiesiskajai darbībai⁹⁶.

85. Otrkārt, pamatlietas apstākļi pamato jēdziena “iegādāšanās” nozīmes noskaidrošanu, jo RH noslēdza līzings līgumus, atbilstoši kuriem tas kļuva par kravas automobiļu īpašnieku.

⁸⁸ Skat. spriedumus *flyLAL-Lithuanian Airlines* (26. punkts) un *Verein für Konsumenteninformation* (26. punkts).

⁸⁹ Skat. sprieduma *Verein für Konsumenteninformation* 38. un 39. punktu, kurā izdarīts atsauces uz sprieduma *Tibor-Trans* 34. un 35. punktu veicināja tā nozīmes precizēšanu.

⁹⁰ Skat. spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* (30. punkts).

⁹¹ Skat. spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* (29., 34. un 37. punkts).

⁹² Skat. spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* (35., 37.–39. punkts).

⁹³ Skat. spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* (33. punkts).

⁹⁴ Plašā nozīmē šis jēdziens aptver arī mākslīgi paaugstinātu cenu gadījumus.

⁹⁵ Skat. spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* (35. punkts). Līdz ar to ir jāuzskata, ka no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, saistībā ar kuru tika pieņemts spriedums *Verein für Konsumenteninformation* (10. un 12. punkts), minētajiem kritērijiem, tādiem kā līguma noslēgšanas vieta vai transportlīdzekļa piegādes vietas, ir jāatsakās. Saistībā ar šo kritēriju analīzi skat. ģenerāladvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas secinājumus lietā *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:253, 31. zemsvītras piezīme – attiecībā uz vietu, kurā ir notikusi saistību uzņemšanās –, kā arī – attiecībā uz piegādes vietu – 78. un 79. punkts). Par šo pēdējo aspektu skat. arī spriedumu, 1998. gada 27. oktobris, *Réunion européenne* u.c. (C-51/97, EU:C:1998:509, 33. un 34. punkts). Šajā spriedumā Tiesa noraidīja galīgās piegādes vietu. Attiecībā uz līguma izpildes vietu skat. ģenerāladvokāta N. Jēskinena secinājumus lietā *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2014:2443, 50. punkts).

⁹⁶ Skat. spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* (34. punkts).

86. Fakts, ka prasība par kaitējuma atlīdzināšanu ir balstīta uz konkurences tiesību normām, manuprāt, attaisno ekonomisku pieeju⁹⁷ jēdzienam “iegādāšanās”, jo tā izpaužas kā aktīva ieskaitīšana bilancē, par precī, par kuru ir noslēgts līzings līgums.

87. Šādā nozīmē es piekritu ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas izteiktajam viedoklim, ka “pareizais atskaites punkts [...] ir darbība, saskaņā ar kuru lieta kļuva par cietušās personas mantas daļu un radīja kaitējumu. Kaitējuma materializēšanās vieta ir vieta, kur šāds darījums tika noslēgts”⁹⁸.

88. Darījuma noslēgšanas varētu saprast plašā nozīmē kā vietu, kur ir notikusi vienošanās par lietu un cenu⁹⁹, nevis cenas samaksāšanas vietu¹⁰⁰ vai lietas nodošanas lietošanā vietu, jo tās var notikt citās vietās un pēc šī līguma noslēgšanas¹⁰¹.

89. Paredzamības prasība¹⁰² attiecībā uz atbildētāju, manuprāt, ir ievērota, ja no atbildētāja perspektīvas izvēlas lietas pārdošanas vietu un – šajā gadījumā – vietu, kurā pārdošanu veic transportlīdzekļu izplatītāji vai jebkura cita trešā persona, kam ir uzticēta to pārdošana, neatkarīgi no jebkādas īpašuma tiesību pārejas juridiskā izpratnē.

90. Tāpat ir ievērota arī prasība par pareizu tiesvedību nozīmīgo interešu dēļ, kādas var būt faktam, ka tiesai var būt jurisdikcija, arī lai izskatītu iespējamās prasības, ko ceļ par darījumu atbildīgais starpnieks uz tā paša pamata, vai uzdotot jautājumu par iespējamo paša starpnieka pārmaksāšanas ietekmi uz pircēju, kurš darījumu ķēdē ir nākamais, kas ir bieži izmantots aizstāvības pamats¹⁰³.

91. Manuprāt, tiek arī sasniegti Regulas Nr. 1215/2012 mērķi, kurus Tiesa ir precizējusi pašos nesenākajos spriedumos par pierādīšanai noteiktajām prasībām attiecīgajos strīdos, kas ir jāizpilda vispiemērotākajos apstākļos¹⁰⁴, izvēloties kaitējuma materializācijas vietu, nevis darījuma noslēgšanas vietu, ja nepastāv citi īpaši apstākļi gadījumā, kur netiek nodotas īpašumtiesības.

⁹⁷ Šajā sakarā, attiecībā uz īpašo jurisdikciju lietās, kas attiecas uz līgumiem nosakot galvenās piegādes vietu atkarībā no ekonomiskajiem kritērijiem, skat. spriedumu, 2007. gada 3. maijs, *Color Drack* (C-386/05, EU:C:2007:262, 40. un 45. punkts). Skat. arī ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas secinājumus lietā *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:253, 36. punkts), atbilstošie kuriem “lietas iegāde iegulda mantā, kurā tā iekļaujas, vērtību, kas ir vismaz līdzvērtīga vērtībai, kura par to [no mantas] ir atdota (un kura pirkuma gadījumā ir cena, kas tiek samaksāta par lietu)”.

⁹⁸ Ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas secinājumi lietā *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:253, 74. punkts). Attiecībā uz jēdzienu “darījums” skat. LESD 101. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

⁹⁹ Varētu lietot arī jēdzienus “vieta, kur ir radies līgumiskais pienākums” vai “pārdošanas cenas noteikšanas vieta”, kas izriet no 2016. gada 16. jūnija sprieduma *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, attiecīgi 30. un 31. punkts).

¹⁰⁰ Šajā sakarā skat. spriedumu, 2016. gada 16. jūnijs, *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, 32. un 39. punkts). Skat. arī spriedumu, 2009. gada 9. jūlijs, *Rehder* (C-204/08, EU:C:2009:439, 39. punkts).

¹⁰¹ Tas ir pielīdzināms 2016. gada 16. jūnija spriedumam *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, 38. punkts).

¹⁰² Par šīs prasības ievērošanu, kas ir jārelativizē, un prettiesisko darbību konstatēšanas ņemšanu vērā skat. Racine, J.-B., “Le forum actoris en droit international privé”, *Droit international privé, années 2016-2018*, izd. Pedone, krājums “Travaux du Comité français de droit international privé” [“Francijas Starptautisko privāttiesību komitejas darbi”], Parīze, 2019, attiecīgi 79. punkts 68. lpp. un 57. punkts 57. lpp.

¹⁰³ Skat. Amaro, R., un Laborde, J.-F., *La réparation des préjudices causés par les pratiques anticoncurrentielles, recueil de décisions commentées*, 2. izd., Institut de droit de la concurrence, Parīze, 2020, 245. punkts, 147. lpp. Par šī jautājuma nozīmi, par ko liecina arī Komisijas darbi, skat. šo secinājumu 67. zemsvirtras piezīmi.

¹⁰⁴ Skat. šo secinājumu 66. punktu. Skat. arī spriedumu, 2016. gada 16. jūnijs, *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

92. Proti, atšķirībā no strīdiem, kur tīri materiālais apgalvotais kaitējums attaisno to, ka vairāki konkrēti elementi aizstāj saiknes neesamību ar lietu, piesaiste darījuma vietai principā ir pietiekama, lai izvēlētu objektīvi vispiemērotāko tiesu, lai analizētu atbildētāja atbildību veidojošos elementus¹⁰⁵.

93. Līdz ar to noteikt tiesu, kam ir jurisdikcija, kā tās vietas tiesu, kur tika iegādāti kravas automobiļi, kuru cenas bija mākslīgi paaugstinātas, atbilst pierādīšanas vajadzībām strīdā, jo cietušais apgalvo, ka ir cietis kaitējumu saistībā ar kravas automobiļu paaugstināto cenu vietā, kura atrodas skartajā tirgū, kas ir tā darbības veikšanas vieta, to pašu iemeslu dēļ, kādi tika atzīti spriedumā *Verein für Konsumenteninformation*¹⁰⁶. Šajā lietā tāds ir RH gadījums.

94. Līdz ar to manas analīzes pirmās daļas noslēgumā – par tiesas, kam ir jurisdikcija, noteikšanu pretkonkurences darbību skartajā tirgū – es iesaku Tiesai uzskatīt, ka tiesa, kam ir jurisdikcija, lai izskatītu prasību par kaitējuma atlīdzināšanu, kurš ir nodarīts tādēļ, ka cietušai personai ir bijis jāpārmaksā, jo pastāvēja aizliegta vienošanās par cenām, *principā* ir tās vietas tiesa, kurā tika iegādātas attiecīgās preces.

95. Tomēr, kā jau norādīju¹⁰⁷, manuprāt, ir atsevišķi jānodala situācija, kurā apgalvotā kaitējuma rašanās vieta nesakrīt ar cietušā darbību veikšanas vietu, no darbībām, kas ir izkropļojušas cenas¹⁰⁸, piemēram, gadījumā, ja transportlīdzekļi tiek iegādāti vairākās dalībvalstīs vai no vairākiem tirdzniecības punktiem tajā pašā dalībvalstī, vai arī gadījumā, ja tos iegādājas no pārdevēja, kura juridiskā adrese atrodas ārpus skartā tirgus¹⁰⁹.

96. Lai gan katra darījuma vietas skartajā(-os) tirgū(-os) apstākļu analīze šajā(-os) tirgū(-os) ir identiska, tomēr tas ir citādi attiecībā uz prasītāja, kas ir tieši cietis kaitējumu, ciestā kaitējuma novērtējumu¹¹⁰. Var izteikt pieņēmumu, ka analīze varētu būt sarežģītāka, ja tiesa, kam ir jurisdikcija, nebūtu tā, kuras jurisdikcijas teritorijā tiek veikta cietušās personas saimnieciskā darbība. Kā jau ir uzsvērusi Tiesa, prettiesiskas aizliegtas vienošanās konstatēšanas gadījumā veikt šo novērtējumu ir galvenais tās tiesas uzdevums, kurā ir celta prasība par kaitējuma atlīdzināšanu, kas ir radies šīs aizliegtās vienošanās dēļ¹¹¹.

97. Šādos apstākļos uzskatu, ka jautājums par to, vai joprojām ir lietderīgi izvēlēties skartā uzņēmuma juridiskās adreses vietas piesaistes kritēriju, kuru Tiesa ir atzinusi, ja pastāv sevišķi apstākļi¹¹², ir pelnījis padziļinātu izskatīšanu.

¹⁰⁵ Skat. spriedumu *Verein für Konsumenteninformation* (33. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹⁰⁶ Skat. minētā sprieduma 38. punktu.

¹⁰⁷ Skat. šo secinājumu 79. punktu.

¹⁰⁸ Tāpat, kā ir norādījusi Spānijas valdība savā atbildē uz Tiesas uzdotajiem rakstveida jautājumiem.

¹⁰⁹ Vispārīgāk par prasībām par zaudējumu atlīdzību un procentiem Eiropas konkurences tiesību pārkāpumu gadījumos, kas attiecas uz dažādām dalībvalstīm, skat. Gaudemet-Tallon, H., un Ancel, M.-E., minēti iepriekš, 235. punkts, 357. lpp. Attiecībā uz daudzām iespējamām pirkuma vietām, kas var būt saistītas ar uzņēmumu pārņemšanu, kā piemēru skat. sprieduma *Tibor-Trans* 14. punktā atgādinātos faktiskos apstākļus.

¹¹⁰ Attiecībā uz pastarpināta cietušā zaudējumiem, kuri materializējas citā vietā nekā kaitējums, kas ir nodarīts tiešai cietušajai personai, kura to ir cietusi sākotnēji, un kas nevarētu būt jurisdikcijas pamats, skat. spriedumus *Tibor-Trans* (29. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī *Verein für Konsumenteninformation* (27. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹¹¹ Skat. spriedumu *CDC Hydrogen Peroxide* (53. un 54. punkts).

¹¹² Skat. šo secinājumu 100. un 101. punktu.

d) Kaitējuma vietas lokalizācija cietušās personas juridiskās adreses vietā

98. Noteikti apstākļi, manuprāt, attaisno – ņemot vērā Regulā Nr. 1215/2012¹¹³ noteikto tuvuma mērķi – to, ka piesaistes kritērijs no pretkonkurences darbībām cietušās personas juridiskajai adresei joprojām varētu būt atbilstošs, lai garantētu tādu prasību par kaitējuma atlīdzināšanu izskatīšanas efektivitāti, kas ir sarežģītas gan to rakstura dēļ¹¹⁴, gan to priekšmeta dēļ, ģeogrāfiski plaši izkaisītu aizskārumu gadījumā¹¹⁵.

99. Proti, praksē es nesaskatu, kā šim tuvuma mērķim, kurš tagad, šķiet, ļoti skaidri parādās Tiesas judikatūrā¹¹⁶, varētu atbilst tāda piesaistes kritērija izvēle, kurš liktu uzņēmumam, kas ir iegādājies vairākus kravas automobiļus dažādās dalībvalstīs, vērsties tajā tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas katras iegādes vieta un kurā, vēl jo vairāk, cietušais uzņēmums neveic saimniecisko darbību¹¹⁷. Turklāt tiesību normas par saistītām prasībām, kas ir paredzētas Regulas Nr. 1215/2012 30. pantā, nesniedz apmierinošu risinājumu šī panta 2. punktā minētā nosacījuma dēļ, pieņemot, ka tiesa var izskatīt vienīgi tādu prasību par kaitējuma atlīdzību, kas ir radies tās jurisdikcijas teritorijā¹¹⁸.

100. Šādos apstākļos Tiesas spriedums *CDC Hydrogen Peroxide* liek tam atkal pievērst uzmanību. Lietas priekšmets, kurā tika pasludināts šis spriedums, bija prasība par visa kaitējuma atlīdzināšanu, kas nodarīts ar aizliegtu vienošanos par ūdeņraža peroksīda cenām vairākās dalībvalstīs dažādos laikposmos un dažādās vietās¹¹⁹, ko konstatēja Komisija¹²⁰ attiecībā uz uzņēmumiem, kuri veica savas darbības *celulozes un papīra nozarē* un kuri laikposmā starp 1994. un 2006. gadu bija iegādājušies ievērojamus daudzumus *ūdeņraža peroksīda dažādās dalībvalstīs* Savienībā vai EEZ. Turklāt dažiem no šiem uzņēmumiem ūdeņraža peroksīdu piegādāja uz rūpnīcām, kas atradās vairākās dalībvalstīs¹²¹.

¹¹³ Manuprāt, paredzamības prasības ievērošana nerada grūtības, ja no atbildēju perspektīvas, kuri ir aizliegtās vienošanās dalībnieki, ar šo vienošanos skartie tirgi tiem ir zināmi, kā arī tiem ir zināmi tirgi, kuros darbojas tiešie un netiešie pircēji, ņemot vērā attiecīgās preces. Turklāt jāiekrit Racine, J.-B., minēts iepriekš, 79. punkts, 68. lpp., izteiktajam viedoklim, ka šai paredzamības prasībai nevajadzētu novest pie priekšrocību radīšanas prettiesisko darbību izdarītājam. Visbeidzot, spriedumā *Verein für Konsumenteninformation* Tiesa deva priekšroku tuvuma mērķim (salīdzinājumam skat. ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas šajā lietā sniegto secinājumu (C-343/19, EU:C:2020:253) 78. un 79. punktu).

¹¹⁴ Skat. šo secinājumu 108.punktu un 118. zemsvītras piezīmi. Skat. arī spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 51. punkts, kā arī pēc analogijas 52., 53. un 65. punkts).

¹¹⁵ Šajā nozīmē skat. ģenerālvokāta N. Jēskinena Tiesai piedāvātos apspriešanas elementus lietā *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2014:2443, 47. un 50. punkts).

¹¹⁶ Skat. šo secinājumu 66. un 67. punktu. Manuprāt, tuvuma pakāpe katrā ziņā ir atšķirīga. Šajā aspektā skat. Farnoux, E., minēts iepriekš, 163. un 164. punkts.

¹¹⁷ Attiecībā uz faktu, ka novērtējamais kaitējums cietušajam ir saistīts ar cietušā darbībām tirgū, kurā tas veic savas darbības, skat. Amaro, R., un Laborde, J.-F., minēti iepriekš, 289. punkts, 167. lpp., un 460. punktā, 248. un 249. lpp., sniegtais piemērs. Skat. arī jautājumus saistībā ar pirkumu masas noteikšanu (442. punkts, 239. lpp.) un pārmaksāšanas ietekmi (457. punkts, 246. lpp.).

¹¹⁸ Skat. Gaudemet-Tallon, H., un Ancel, M.-E., minēti iepriekš, 236. un 237. punkts, 358.–360. lpp. Šajā sakarā skat. spriedumu, 1995. gada 7. marts, *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61, 33. punkts). Tomēr skat. spriedumu *CDC Hydrogen Peroxide* (54. punkts). Tiesa lēma, ka juridiskās adreses tiesai ir jurisdikcija "attiecībā uz visiem zaudējumiem [...] papildu izmaksu [dēļ]" pret katru šīs aizliegtās vienošanās dalībnieku atsevišķi vai tiem visiem kopā. Par Tiesas veikto vienkāršošanu, kurai piekrīt Amaro, R., skat. "Actions privées en matière de pratiques anticoncurrentielles – Aspects internationaux: juridiction compétente, loi applicable (droit international privé européen)", *JurisClasseur Concurrence – Consommation*, LexisNexis, Parīze, 2015, 318. burtnīca, 2015. gada 14. septembris, 26. punkts. Attiecībā uz dažādajām kaitējuma radītajām sekām skat. arī Amaro, R., un Laborde, J.-F., minēti iepriekš, 90. punkts, 59. un 60. lpp.

¹¹⁹ Skat. spriedumu *CDC Hydrogen Peroxide* (56. punkts).

¹²⁰ Komisijas Lēmums 2006/903/EK (2006. gada 3. maijs), attiecībā uz procesu saskaņā ar EK Līguma 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu pret *Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Chemicals Holding AB, EKA Chemicals AB, Degussa AG, Edison SpA, FMC Corporation, FMC Foret SA, Kemira OY, L'Air Liquide SA, Chemoxal SA, Snia SpA, Caffaro Srl, Solvay SA/NV, Solvay Solexis SpA, Total SA, Elf Aquitaine SA* un *Arkema SA*. (Lieta COMP/F/C.38.620 – ūdeņraža peroksīds un perborāts) (OV 2006, L 353, 54. lpp.). Komisija konstatēja, ka attiecībā uz ūdeņraža peroksīdu un sodas perborātu atbildētāji uzņēmumi pamatlietā un citi uzņēmumi bija piedalījušies vienotā un turpinātā pārkāpumā un līdz ar to pārkāpuši EKL 81. pantu (tagad LESD – 101. pants) un EEZ līguma 53. pantu.

¹²¹ Skat. spriedumu *CDC Hydrogen Peroxide* (11. punkts).

101. Šādos apstākļos, ko raksturo vairākas pirkuma izdarīšanas vietas dažādos ar attiecīgo aizliegto vienošanos skartajos tirgos, Tiesa nosprieda, ka jurisdikcija ir tiesai vietā, kurā atrodas prasītāja uzņēmuma juridiskā adrese, lai izskatītu prasību, kas ir celta pret vienu vai vairākiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem attiecībā uz visiem zaudējumiem, kuri šim uzņēmumam ir nodarīti ar pārmaksu, ko tas veica, lai sagādātu preces, kuras ir attiecīgās aizliegtās vienošanās priekšmets¹²². Šī sprieduma 52. punktā Tiesa uzskatīja, ka attiecībā uz šādu pārmaksāšanu vieta, kurā kaitējums izpaužas konkrēti, “principā” ir prasītāja juridiskās adreses vieta.

102. Līdz ar to, pirmkārt, spriedumā *CDC Hydrogen Peroxide* izvēlēta interpretācija, manuprāt, nav pretrunā tai, kas ir izvēlēta vēlāk pasludinātajos spriedumos gadījumos, kad tirgus ar izkropļotu konkurenci vieta skarīt ar kaitējuma rašanās vietu, kas materializējas kā pārmaksāšana vai pārdošanas apjomu samazināšanās, proti, gan spriedumā *flyLAL-Lithuanian Airlines*, gan spriedumā *Tibor-Trans*, jo lietā, kurā tika taisīts šis pēdējais spriedums, automobiļu iegāde notika vienā dalībvalstī, kur cietušais uzņēmums veica savu darbību¹²³. Citiem vārdiem, ja tuvuma prasība liek izvēlēties *forum actoris*, tad es šeit nesaskatu grūtības¹²⁴.

103. Otrkārt, attiecībā uz juridiskās adreses vietu vai galveno darbības vietu, kā tā ir definēta Regulas Nr. 1215/2012 63. panta 1. punktā, šai lietai ir jābūt cieši saistītai ar kaitējuma vietu¹²⁵. Konkrētāk, šajā vietā veiktajām darbībām, kas ir saistītas ar strīdu, vajadzētu būt tā darījuma pamatā, uz kura ir pamatota prasība par kaitējuma atlīdzināšanu. Turklāt es uzskatu, ka noteicošā ir vieta, kurā tiek aizskarta uzņēmuma darbība vai no kuras tiek organizēta tā darbība.

104. Treškārt, kaitējuma rašanās vietu izplatība, kas ir raksturīga pretkonkurences rīcībai iekšējā tirgū¹²⁶, kā arī tīmeklī noslēgto darījumu veikšana¹²⁷ liecina par labu tam, lai kaitējums tiktu lokalizēts juridiskās adreses vietā. Šajā ziņā, manuprāt, var tiekties uz harmonizāciju ar Tiesas judikatūru, kurā tiek ņemts vērā apjoms, kādā ir noticis tiesību aizskārums kontekstā, kur darbības tiek veiktas tīmeklī¹²⁸. Tiesa ir precizējusi, ka šī iespēja cietušajai personai celt prasību tās dalībvalsts tiesā, kurā atrodas tās interešu centrs, par visu apgalvotā kaitējuma atlīdzināšanu, ir attaisnojama ar labas pārvaldības interesēm, nevis tādēļ, lai īpaši aizsargātu prasītāju¹²⁹.

¹²² Skat. spriedumu *CDC Hydrogen Peroxide* (53 un 54. punkts).

¹²³ Skat. šo secinājumu 76. punktu.

¹²⁴ Šajā nozīmē skat. Racine, J.-B., minēts iepriekš, 62.–64. punkts, 59. un 60. lpp. Skat. arī Heuzé, V., Mayer, P., un Remy, B. minēti iepriekš, 297. punkts, 204. un 205. lpp.

¹²⁵ Līdzīgi 2009. gada 9. jūlija spriedumam *Rehder* (C-204/08, EU:C:2009:439, 39. punkts).

¹²⁶ Attiecībā uz globalizācijas ietekmi skat. Eiropas Revīzijas palātas īpašo ziņojumu Nr. 24/2020 “Komisijas īstenotā ES uzņēmumu apvienošanās kontrole un pretmonopola procedūras: jāpaplašina tirgus uzraudzība”, pieejams tīmekļvietnē: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_24/SR_Competition_policy_LV.pdf, un paziņojumu presei: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/INSR20_24/INSR_Competition_policy_LV.pdf.

¹²⁷ Šis gadījums ir minēts Komisijas atbildē uz Tiesas rakstveida jautājumiem.

¹²⁸ Skat. spriedumus, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising u.c.* (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 47.–50. punkts), kā arī 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen un Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 32. punkts). Tiesa lēma, ka gadījumā, ja personas tiesības ir aizskartas ar tīmeklī izvietotu saturu, persona, kas uzskata, ka tai ir nodarīts kaitējums, var vērsties ar prasību par kaitējuma atlīdzināšanu tās dalībvalsts tiesās, kurā atrodas šīs personas interešu centrs, ko attiecīgajam saturam izplatītājam ir iespējams paredzēt, ievietojot šo informāciju tīmeklī. Attiecībā uz analīzi par vismaz daļēju strīdu materialitātes zudumu skat. Farnoux, E., minēts iepriekš, 291. punkts.

¹²⁹ Spriedums, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen un Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 38. punkts).

105. Ceturtkārt, konkurences darbību jomā pastāvošais risks, ka tiks ierosināts liels skaits ļaunprātīgu tiesvedību, pieņemot, ka tās ir vieglāk iesniegt skartās personas juridiskās adreses (vai domicila) vietā, kas daļēji attaisno izvēli par labu atbildētāja domicilam¹³⁰, man nešķiet nepārvarams šķērslis. Ir jāņem vērā, ka vairumā gadījumu prasība par kaitējuma atlīdzināšanu ir pamatota uz iepriekšēju konstatējumu par konkurences tiesību pārkāpumu¹³¹.

106. Turklāt man šķiet, ka ir vērts ņemt vērā doktrīnā izteiktos priekšlikumus par labu iespējai celt prasību prasītāja juridiskās adreses vietā, jo tie ir balstīti uz konstatējumu par to, ka ir skarti vairāki tirgi¹³², vai risku, ka prasība tiks celta dalībvalsts tiesā, kuras tirgu ir skāris starptautisks kartelis, bet kurā nevienam no lietas dalībniekiem tomēr nav juridiskās adreses¹³³, vai arī, ka identiska piesaistes kritērija mērķis ir relativizējams, proti, skartā tirgus kritērijs likumu un jurisdikcijas koliziju gadījumā¹³⁴.

107. Vispārīgāk runājot, es uzskatu, ka interesi ir pelnījis priekšlikums atzīt par galveno kritēriju tiesu jurisdikcijas noteikšanai to, kas atvieglo apmierinošu kompensāciju par prettiesiskajām darbībām vai pamatprincipu aizskārumu¹³⁵. Tas atspoguļo ideju, ka efektīva tiesību izmantošana šajās specifiskajās jomās veicina vispārējās prevencijas politikas īstenošanu.

108. Manuprāt, no visiem šiem apsvērumiem izriet, ka var līdzāspastāvēt divi kaitējuma lokalizācijas kritēriji, lai attiecībā uz prasībām par kaitējuma atlīdzināšanu pretkonkurences darbību dēļ noteiktu tiesu, kam ir jurisdikcija, jo ir jāizpilda tuvuma mērķis un, konkrētāk, mērķis atvieglot piekļuvi pierādīšanas līdzekļiem. Šāds risinājums ļauj nodrošināt atbilstību Direktīvas 2014/104 mērķiem, kurā ietvertas daudzas tiesību normas pierādīšanas jomā, tādēļ ka pastāv grūtības ievākt uzņēmumu grāmatvedības un finanšu datus, kā arī informāciju par skarto tirgu¹³⁶ un sniegt ieguldījumu efektīvai strīdu atrisināšanai, kuru sarežģītība izriet no Komisijas sagatavotajiem dokumentiem, kas izstrādāti kā valstu tiesām domāta praktiska palīdzība¹³⁷.

109. Šādos apstākļos šāda normu par jurisdikciju interpretācija, manuprāt, veicina Savienības konkurences tiesību normu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā¹³⁸.

¹³⁰ Skat. Racine, J.-B., minēts iepriekš, 72. punkts, 64. un 65. lpp. Skat. Amaro, R., un Laborde, J.-F., minēti iepriekš, komentārus par vainas pierādīšanu, 249. punkts, 148. lpp.

¹³¹ Skat. Laborde, J.-F., “Cartel damages actions in Europe: How courts have assessed cartel overcharges (2019 ed.)”, *Concurrences*, Institut de droit de la concurrence, Parīze, 2019, Nr. 4, it īpaši 4. lpp. 2019. gadā no 239 lietām, kas bija ierosinātas trīspadsmit dalībvalstīs, 57 % lietu tika uzsāktas pēc valsts konkurences iestādes pārkāpuma lēmuma, 40 % pēc Komisijas lēmuma un tikai 2 % bija izolētās prasības (vairums no izolētajām prasībām bija civilprasības Francijas krimināltiesās). Tiesas ir taisījušas nolēmumus par prasībām par kaitējuma atlīdzināšanu aizliegtas vienošanās dēļ, pēc vismaz 63 lēmumu par pārkāpumu pieņemšanas (dažreiz vienā pārkāpuma lēmumā tiek piemērots sods vairākām aizliegtām vienošanās darbībām. Līdz ar to aizliegto vienošanos lietu skaits, kas noved vismaz pie vienas lietas, ir nedaudz augstāks).

¹³² Skat. Idot, L., “Le contentieux international des actions en réparation pour violation du droit de la concurrence: l’arrêt CDC revisité”, *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Parīze, 2019, Nr. 3, 786.–815. lpp., it īpaši 22. punkts.

¹³³ Skat. Idot, L., “Contentieux en réparation pour violation du droit de la concurrence: de nouvelles précisions sur le lieu de matérialisation du dommage”, *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Parīze, 2020, Nr. 1, 129.–138. lpp., it īpaši 8. punkts.

¹³⁴ Skat. Amaro, R., un Thomas, B., “Le contentieux de la réparation des pratiques anticoncurrentielles (juin 2019 – nov. 2019)”, *Concurrences*, Institut de droit de la concurrence, Parīze, 2020, Nr. 1, 35. punkts “deuxième série de questions” [otrā jautājumu sērija].

¹³⁵ Skat. Racine, J.-B., minēts iepriekš, 57. punkts 57. lpp. un 70. punkts 64. lpp.

¹³⁶ Skat. Amaro, R., un Laborde, J.-F., minēti iepriekš, 144. un 145. punkts, 85. un 86. lpp. Skat. arī spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 51. punkts).

¹³⁷ Skat. Komisijas Praktiskās norādes kaitējuma apmēra noteikšanai zaudējumu atlīdzināšanas prasībās saistībā ar [LESD] 101. un 102. panta pārkāpumiem (SWD(2013) 205), kas pievienotas Komisijas paziņojumam par kaitējuma apmēra noteikšanu zaudējumu atlīdzināšanas prasībās saistībā ar [LESD] 101. un 102. panta pārkāpumiem (OV 2013, C 167, 19. lpp.), kuri būtībā ir saistīti ar pārmaksu, savukārt pārmaksu pārņemšana ir aplūkota Komisijas paziņojumā “Pamatnostādnes valstu tiesām par to, kā aplēst daļu, kura no pārmaksas ir pārņemta uz netiešo pircēju” (OV 2019, C 267, 4. lpp.).

¹³⁸ Šajā ziņā atsaucos uz ģenerālvokāta N. Jēskinena ievada apsvērumiem lietā *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2014:2443, 26. un 27., kā arī 32. punkts). Šajā pašā nozīmē skat. arī spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 53. punkts).

110. Noslēdzot savu visaptverošo analīzi par apgalvotā kaitējuma materializēšanās vietas noteikšanu un tiesas, kam ir jurisdikcija, izvēli tās dalībvalsts teritorijā, kur tā atrodas, es piedāvāju Tiesai atzīt, ka Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka saistībā ar prasību par kaitējuma atlīdzināšanu, kas nodarīts ar LESD 101. panta pārkāpumu, kurš izpaužas tostarp kā koluzīvas darbības par preču cenu noteikšanu un paaugstināšanu, kaitējuma materializēšanās vieta atrodas dalībvalstī, kuras tirgus ir skarts ar šo pārkāpumu, ar ko ir nodarīts kaitējums saistībā ar pārmaksu. Tiesa, kam ir teritoriālā jurisdikcija, principā ir tā, kuras jurisdikcijā atrodas šo preču iegādes vieta, ko ir veicis uzņēmums, kurš veic savas darbības šajā pašā dalībvalstī, un tā ir jānosaka, ņemot vērā ekonomiskos kritērijus. Ja kaitējuma materializēšanās vieta nesakrīt ar cietušās personas darbību veikšanas vietu, prasību var celt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas kaitējumu cietušās personas juridiskā adrese.

111. Turpinājumā paskaidrošu iemeslus, kas man liek piedāvāt Tiesai, lai tā precizē, ka konkrētas tiesas noteikšanu, ko veic, piemērojot Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu, regulē ar valstu iekšējām normām par tiesu organizāciju, kuras dalībvalstis attiecīgā gadījumā var paredzēt tiesu specializācijas nolūkā.

4. Par jurisdikcijas koncentrēšanu

112. Francijas valdība un Komisija savos rakstveida apsvērumos Tiesai būtībā uzsver, ka, lai gan Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā ir noteikta tiesu, kam ir jurisdikcija, lai izskatītu pārrobežu strīdus lietās par neatļautu darbību vai kvazideliktu, starptautiskā un teritoriālā jurisdikcija, tomēr vienīgi dalībvalstis, veicot tiesu organizāciju, nosaka tiesas, kam ir jurisdikcija, piekritību un tostarp to tiesu piekritību, kas specializējas lietās par prasībām par kaitējuma atlīdzināšanu un procentiem saistībā ar konkurences tiesību pārkāpumiem. Spānijas valdība savā atbildē uz Tiesas rakstveida jautājumu šo analīzi atbalsta.

113. Arī es tā uzskatu, ievērojot ar Regulu Nr. 1215/2012 ieviesto sistēmu un ņemot vērā prasību par kaitējuma atlīdzināšanu, kas ir nodarīts pretkonkurences darbībām, specifisko raksturu¹³⁹.

a) Sistēmiskā analīze

114. Attiecībā uz dažiem aspektiem, manuprāt, var pieņemt argumentāciju pēc analogijas tai, kādu Tiesa piemēroja spriedumā *Sanders* un *Huber*¹⁴⁰, kā arī – mazākā mērā – 2015. gada 9. janvāra spriedumā RG¹⁴¹.

115. Spriedumā *Sanders* un *Huber* Tiesā bija iesniegti jautājumi par tiesas jurisdikcijas koncentrāciju uzturēšanas saistību jomā pārrobežu situācijās par labu pirmās instances tiesai, kurai ir jurisdikcija apelācijas tiesas atrašanās vietā¹⁴².

¹³⁹ Skat. šo secinājumu 108. punktu.

¹⁴⁰ Šajā nozīmē skat. arī ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas secinājumus lietā *Vereniging van Effectenbezitters* (C-709/19, EU:C:2020:1056, 94. punkts).

¹⁴¹ C-498/14 PPU, EU:C:2015:3.

¹⁴² Skat. spriedumu *Sanders* un *Huber* (22. un 38. punkts). Konkrētāk, saskaņā ar atbilstošo valsts tiesisko regulējumu tiesa, kam ir jurisdikcija, bija *Amtsgericht* (Pirmās instances tiesa, Vācija) kuras jurisdikcija bija *Oberlandesgericht* (Augstākā tiesa, Vācija) atrašanās vietā, kas savukārt ir tiesa ar teritoriālo jurisdikciju, kurā attiecīgā gadījumā būtu jāierodas kreditoram saistībā ar apelācijas tiesvedību.

116. Tādējādi Tiesa interpretēja Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās 3. panta b) punktu¹⁴³, atbilstoši kuram uzturēšanas saistību lietās jurisdikcija ir “kreditora pastāvīgās dzīvesvietas tiesai”.

117. Tas ir viens no noteikumiem par jurisdikcijas normām, ar kuru ir aizstātas Regulas 44/2001 normas, kas pieņemtas saistībā ar Briseles konvencijas attīstību¹⁴⁴. Tiesa ir lēmusi, ka “[šīs normas, ar kuru ir noteikta] gan starptautisk[ā] jurisdikcij[a], gan teritoriāl[ā] jurisdikcij[a], mērķis ir vienādot jurisdikciju kolīzijas noteikumus (šajā nozīmē skat. spriedumu *Color Drack*, C-386/05, EU:C:2007:262, 30. punkts)”¹⁴⁵.

118. Spriedumā *Sanders* un *Huber* Tiesa konstatēja, ka, lai gan jurisdikcijas kolīzijas noteikumi ir harmonizēti ar kopīgiem piesaistes kritērijiem, tomēr *konkrētās* tiesas noteikšana, kam ir jurisdikcija, joprojām ir dalībvalstu kompetencē, ar nosacījumu, ka valsts tiesiskais regulējums nav vērsts pret Regulas Nr. 4/2009 mērķiem un ar to šai regulai netiek atņemta tās lietderīgā iedarbība¹⁴⁶.

119. Tiesa precizēja, ka tuvuma un pareizas tiesvedības mērķu īstenošana nenozīmē, ka dalībvalstīm ir jāparedz tiesa, kam ir jurisdikcija, katrai vietai¹⁴⁷, un ka ir būtiski, lai tiesa, kam ir jurisdikcija, būtu tā, kas nodrošina īpaši ciešu saikni ar vietu, kurā atrodas uzturlīdzekļu kreditora pastāvīgā dzīvesvieta, kas ir minēta Regulas Nr. 4/2009 3. panta b) punktā¹⁴⁸.

120. Šajā ziņā Tiesa uz jurisdikcijas koncentrāciju raudzījās labvēlīgi, jo uzturēšanas saistību jomā šāda organizācija var ļaut izveidoties īpašai ekspertīzei, kas atbilst virknei ar Regulu Nr. 4/2009 izvirzīto mērķu un pareizai tiesvedības organizācijai¹⁴⁹.

121. Līdz ar to šo pašu iemeslu dēļ, manuprāt, ir pietiekami attiecībā uz Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu uzskatīt, ka tiesa, kurā ir iesniegta prasība, var atzīt savu jurisdikciju uz šī pamata, ievērojot atbilstošo piesaistes kritēriju, kas atrodas tās teritoriālajā jurisdikcijā¹⁵⁰, proti, tajā valsts teritorijas daļā, kurā tā īsteno tai nodotās pilnvaras¹⁵¹. Turklāt ģeogrāfiskais kritērijs šaurā izpratnē nav jāpieņem par tādu, ar kuru tiktu dota priekšroka tuvumam, atstājot bez ievēribas pareizu tiesvedību¹⁵².

¹⁴³ OV 2009, L 7, 1. lpp.

¹⁴⁴ Skat. spriedumu *Sanders* un *Huber* (23. punkts). Regulas Nr. 4/2009 3. panta b) punkts ir izteikts līdzīgā redakcijā kā noteikumi par “īpašo jurisdikciju”, kas ietverti Briseles konvencijas 5. panta 2. punktā un Regulas Nr. 44/2001 5. panta 2. punktā uzturēšanas saistību noteikumu jomā.

¹⁴⁵ Spriedums *Sanders* un *Huber* (30. punkts).

¹⁴⁶ Skat. spriedumu *Sanders* un *Huber* (32. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī šī sprieduma 22. punktu attiecībā uz valsts tiesisko regulējumu šajā lietā. Tajā teritoriālā jurisdikcija uzturēšanas saistību strīdiem bija sadalīta atkarībā no tā, vai strīdā ir pārrobežu elements. Pārrobežu situācijās bija paredzēta jurisdikcijas nodošana pirmās instances tiesai, kas nav tā tiesa, kurai principā ir jurisdikcija attiecībā uz ieinteresēto personu, ievērojot tās dzīvesvietu.

¹⁴⁷ Skat. spriedumu *Sanders* un *Huber* (35. punkts).

¹⁴⁸ Skat. spriedumu *Sanders* un *Huber* (36. punkts).

¹⁴⁹ Skat. spriedumu *Sanders* un *Huber* (44. un 45. punkts).

¹⁵⁰ Līdzīgi kā 2013. gada 16. maija spriedumā *Melzer* (C-228/11, EU:C:2013:305, 28. punkts). Ligumtiesību lietās skat. spriedumu, 2007. gada 3. maijs, *Color Drack* (C-386/05, EU:C:2007:262, 37. un 44. punkts).

¹⁵¹ Tiesas jurisdikcijā ietilpst vairākas apdzīvotās vietas vai administratīvās vienības, kas atrodas valsts teritorijā. Šajā nozīmē skat. ģenerāladvokāta N. Jēskinena secinājumus apvienotajās lietās *Sanders* un *Huber* (C-400/13 un C-408/13, EU:C:2014:2171, 55 un 56. punkts).

¹⁵² Sprieduma *Sanders* un *Huber* 29. punktā Tiesa uzsvēra, ka “mērķis veicināt labu tiesvedību ir jāuzskata par neapšaubāmu vienīgi no maksimāli racionalizētā tiesu organizācijas skatpunkta, bet arī [...] no lietas dalībnieku – neatkarīgi no tā, vai ir runa par prasītāju vai atbildētāju –, kuriem ir jābūt iespējai īstenot it īpaši vienkāršu iespēju vērsties tiesā un noteikumu par jurisdikciju paredzamību, interešu skatupunkta”.

122. Tomēr spriedumā *Sanders* un *Huber* Tiesa nolēma, ka jurisdikcijas koncentrācijas gadījumā ir jāveic konkrēts attiecīgajā dalībvalstī pastāvošās situācijas izvērtējums, lai nodrošinātu, ka valsts tiesiskais regulējums neatņem lietderīgo iedarbību strīdā piemērojamajai regulai¹⁵³.

123. Šis atkāpes noteikums no jauna ir ietverts 2015. gada 9. janvāra spriedumā RG¹⁵⁴ attiecībā uz jurisdikcijas noteikšanu specializētai tiesai, lai izskatītu jautājumus par bērna atgriešanu vai aizgādību, lai gan pirmās instances vai apelācijas instances tiesā jau bija ierosināta tiesvedība par vecāku atbildību pret bērnu¹⁵⁵ saistībā ar tiesību normu pārbaudi par valsts tiesas, kam ir jurisdikcija, noteikšanu, kas ietilpst dalībvalstu izvēles jomā. Ir interesanti norādīt, ka šajā lietā Tiesa lēma par labu tiesvedības ātruma mērķim, kas izriet no Regulas Nr. 2201/2003¹⁵⁶.

124. Tomēr konkurences tiesību pārkāpumu jomā tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram dalībvalstī tiek paredzēta jurisdikcijas koncentrācija¹⁵⁷, ir ļoti atšķirīgs. Manuprāt, ir jānorāda, ka lietās par neatļautu darbību vai kvazideliktu, kā tās, kuras tostarp izriet no Regulas Nr. 4/2009 īpašā priekšmeta¹⁵⁸, nav šādu ierobežojumu, un attiecībā uz lietu, kurā tika pieņemts spriedums *Sanders* un *Huber*, ir jāņem vērā attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma īpašais raksturs, ievērojot šīs regulas mērķus¹⁵⁹.

125. Šajā nozīmē es piekritu iepriekš izteiktajiem citu ģenerālvokātu secinājumiem par dalībvalstu autonomiju teritoriālās jurisdikcijas koncentrācijas jomā, neatkarīgi no tā, vai tā izriet vai neizriet no materiālās jurisdikcijas sadalīšanas, ko ierobežo Regulas Nr. 1215/2012 lietderīgās iedarbības aizskaršanas neesamība un līdzvērtības princips¹⁶⁰.

126. Turklāt, tā kā attiecīgo prasību priekšmets ieņem nozīmīgu vietu Tiesas veiktajā analīzē¹⁶¹, ir jānorāda uz elementiem, kas it īpaši raksturo tiesvedības saistībā ar kaitējuma atlīdzināšanu par pretkonkurences darbībām.

¹⁵³ Skat. minētā sprieduma 32. un 46. punktu. Kā piemēru, kur tiek analizēts efektivitātes princips saistībā ar strīdu lauksaimniecības atbalsta jomā specializētā tiesā attiecībā uz šīm lietām skat. spriedumu, 2013. gada 27. jūnijs, *Agroconsulting-04* (C-93/12, EU:C:2013:432, 50.–58. punkts).

¹⁵⁴ C-498/14 PPU, EU:C:2015:3, 41 un 51. punkts.

¹⁵⁵ Tiesa interpretēja Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV 2003, L 338, 1. lpp.) 11. panta 7. un 8. punktu.

¹⁵⁶ Skat. spriedumu, 2015. gada 9. janvāris, RG (C-498/14 PPU, EU:C:2015:3, 52. punkts).

¹⁵⁷ Šajā ziņā Komisija savos rakstveida apsvērumos ir precizējusi, ka atbilstoši tās rīcībā esošajai informācijai “Beļģijā, Vācijā, Grieķijā, Spānijā, Francijā, Itālijā, Portugālē, Zviedrijā un Slovākijā prasības par kaitējuma atlīdzināšanu un procentiem izskata vispārējās civiltiesību jurisdikcijas tiesu specializētās nodaļās, toties Dānijā, Lietuvā, Latvijā, Rumānijā un Apvienotajā Karalistē tās izskata specializētās tiesas”. Attiecībā uz Franciju, Itāliju un Īriju skat. Riffault-Silk, J., sniegtos precizējumus “Les actions privées en droit de la concurrence: obstacles de procédure et de fond”, *Revue Lamy de la concurrence*, 2006. gada janvāris/marts, Nr. 6, 84.–90. lpp., it īpaši 87. lpp. Tur ir arī precizēts, ka citās jomās dalībvalstīm ir bijis iespējams izvēlēties koncentrēt tiesu materiālo jurisdikciju it īpaši rūpnieciskā īpašuma jomā. Attiecībā uz jūras tiesībām skat. ģenerālvokāta N. Jēskinena secinājumus apvienotajās lietās *Sanders* un *Huber* (C-400/13 un C-408/13, EU:C:2014:2171, 72. zemsvītras piezīme).

¹⁵⁸ Šīs regulas pamatā ir vēlme izveidot speciālu instrumentu, kas atšķiras no Regulas Nr. 44/2001, lai pastiprinātu uzturlīdzekļu kreditoru aizsardzību, kurus atzīst par vājāko pusi, it īpaši saistībā ar šajā jomā pieņemto nolēmumu atzīšanu un izpildi. Skat. spriedumu *Sanders* un *Huber* (41. punkts) un ģenerālvokāta N. Jēskinena secinājumus apvienotajās lietās (C-400/13 un C-408/13, EU:C:2014:2171, 38. un 40. punkts).

¹⁵⁹ Skat. šo secinājumu 146. zemsvītras piezīmi un spriedumu *Sanders* un *Huber* (46. punkts).

¹⁶⁰ Skat. ģenerālvokāta N. Jēskinena secinājumus lietā *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2014:2443, 74. zemsvītras piezīme) un, attiecībā uz apsvērumiem saistībā ar dažādiem piemērojamiem instrumentiem, H. Saugmandsgora Ēes secinājumus lietā *Guaitoli* u.c. (C-213/18, EU:C:2019:524, 74. punkts, kā arī 67. un 68. zemsvītras piezīme).

¹⁶¹ Skat. šo secinājumu 122. un 123. punktu.

b) Īpašais prasību par kaitējuma atlīdzināšanu par pretkonkurences darbībām raksturs

127. Pirmkārt, ir jāatgādina, ka nepastāv regulējums par procesuālajiem nosacījumiem prasību īstenošanai konkurences tiesību jomā, kas ļauj uzskatīt, ka dalībvalstis saistībā ar savu tiesvedības organizāciju nosaka, kurai tiesai ir jurisdikcija *ratione materiae* un cik plaša tā ir, ar nosacījumu, ka ir ievēroti līdzvērtības¹⁶² un efektivitātes¹⁶³ principi.

128. Otrkārt, tāpat kā Komisija es uzskatu, ka ir jāņem vērā Direktīvas 2014/104 spēkā stāšanās un transponēšana¹⁶⁴, kā arī prasībām par kaitējuma atlīdzināšanu un procentiem par konkurences tiesību pārkāpumiem piemērojamo tiesību normu tehniskā sarežģītība¹⁶⁵.

129. Manuprāt, šo iemeslu dēļ, lai Tiesa varētu atbildēt uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, ir nepieciešams iedvesmoties no 2013. gada 16. maija sprieduma *Melzer*¹⁶⁶ vai sprieduma *CDC Hydrogen Peroxide*, kuri attiecas uz jurisdikciju lietās par neatļautu darbību vai kvazideliktu, formulējuma, kur tiek izmantota frāze “tiesa, kuras teritoriālajā jurisdikcijā”.

130. Ņemot vērā visus šos apsvērumus par jurisdikcijas koncentrāciju, es piedāvāju Tiesai Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu interpretēt tādējādi, ka, lai gan tajā teritoriālā jurisdikcija ir noteikta gan kā starptautiskā jurisdikcija, gan kā valsts iekšējās tiesas jurisdikcija, lai izskatītu pārrobežu strīdus lietās par neatļautu darbību vai kvazideliktu, dalībvalstīm ir iespēja izvēlēties tiesvedības organizācijas ietvaros koncentrēt šo strīdu izskatīšanu noteiktās tiesās, ar nosacījumu, ka ir ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi. It īpaši konkurences tiesību jomā dalībvalstīm ir jāraugās, lai to noteiktās vai piemērotās tiesību normas neaizskartu LESD 101. un 102. panta efektīvu piemērošanu.

V. Secinājumi

131. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Juzgado de lo Mercantil nº2 de Madrid* (Madrides Komerclietu tiesa Nr. 2, Spānija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:

- tajā ir noteikta tiesa, kam ir jurisdikcija, dalībvalstī, kuras teritoriālajā jurisdikcijā tostarp ir realizējies tiešais kaitējums;
- saistībā ar prasību par kaitējuma atlīdzināšanu, kurš nodarīts ar LESD 101. panta pārkāpumu, kas izpaužas tostarp kā koluzīvas darbības par preču cenu noteikšanu un paaugstināšanu,

¹⁶² Saskaņā ar šo principu prasību tiesās, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās, procesuālā kārtība nedrīkst būt mazāk labvēlīga par to, kura attiecas uz līdzīgām prasībām valsts teritorijā; skat. it īpaši spriedumu, 2013. gada 27. jūnijs, *Agroconsulting-04* (C-93/12, EU:C:2013:432, 36. punkts). Pretkonkurences darbību gadījumā tās var būt prasības, kas ir celtas, balstoties uz valsts iestāžu lēmumiem. Skat. Blumann, C., un Dubouis, L., *Droit matériel de l'Union européenne*, 8. izd., Librairie générale de droit et de jurisprudence, Parīze, 2019, 938. punkts, 665. lpp.

¹⁶³ Šo vispārējo principu atgādinājumam, kas ir domāti, lai nodrošinātu tiesības, kuras personām izriet no konkurences tiesību tiesās iedarbības, skat. spriedumu, 2006. gada 13. jūlijs, *Manfredi* u.c. (no C-295/04 līdz C-298/04, EU:C:2006:461, 62. 71. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra). Skat. arī spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, 46. punkts).

¹⁶⁴ Skat. šo secinājumu 68. punktu.

¹⁶⁵ Skat. šo secinājumu 137. zemsvītras piezīmi.

¹⁶⁶ C-228/11, EU:C:2013:305.

kaitējuma realizēšanās vieta atrodas dalībvalstī, kuras tirgus ir skarts ar šo pārkāpumu, ar ko ir nodarīts kaitējums saistībā ar pārmaksu. Tiesa, kam ir teritoriālā jurisdikcija, principā ir tā, kuras jurisdikcijā atrodas šo preču iegādes vieta, ko ir īstenojis šajā pašā dalībvalstī savas darbības veicošs uzņēmums; iegāde ir jānosaka, ņemot vērā ekonomiskos kritērijus. Ja kaitējuma realizēšanās vieta nesakrīt ar cietušās personas darbību veikšanas vietu, prasību var celt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas kaitējumu cietušās personas juridiskā adrese, un

- dalībvalstīm ir iespēja izvēlēties tiesvedības organizācijas ietvaros koncentrēt strīdu izskatīšanu noteiktās tiesās, ar nosacījumu, ka ir ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi. It īpaši konkurences tiesību jomā dalībvalstīm ir jāraugās, lai to noteiktās vai piemērotās tiesību normas neaizskartu LESD 101. un 102. panta efektīvu piemērošanu.